

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โครงการที่ได้รับรางวัลจากการ
ประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตร
ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

Potential Assessment of Agro-Tourism awarded by the Philosophy of Sufficiency
Economy Project in Bangkok and its Vicinity.

ใบเฟิร์น วงษ์บัวงาม
มุขสุดา พูลสวัสดิ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง : การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

ผู้วิจัย : ไบเฟิร์น วงษ์บัวงามและमुखสุดา พูลสวัสดิ์

พ.ศ. : 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล 2. เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างนักวิจัยท่องเที่ยวเกี่ยวกับภาคประชาชน ภาคเกษตร และภาครัฐที่เกี่ยวข้องการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจ้าของแหล่งเกษตรกรรมและผู้นำชุมชน รวมทั้งการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) และค่าเฉลี่ย(Mean)ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

จุดแข็งของทั้ง 2 แห่งคือ การที่เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์ในด้านการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้สวนเกษตรมีผลผลิตที่มีคุณภาพดีและเกษตรกรทั้งคู่อีกมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นนำไปปฏิบัติตามได้ อีกทั้งการได้รับรางวัลเพื่อเป็นการประกันคุณภาพที่ดีของแหล่งเกษตรกรรม และการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จุดอ่อน คือ การขาดการบริการแก่นักท่องเที่ยว ในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเช่นแหล่งที่นั่งพักผ่อน ห้องน้ำ ในสวนเกษตร และบุคลากรที่คอยดูแลให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้งพื้นที่เกษตรในบริเวณใกล้เคียงไม่ได้จัดตั้งเป็นเครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยว

แหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง มีผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนน 2.24 และ 2.11ตามลำดับ ซึ่งมีศักยภาพสูงสุดด้านศักยภาพการดึงดูดใจของ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหมือนกัน และศักยภาพต่ำสุดด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Title : **Potential Assessment of Agro-Tourism awarded by the Philosophy of Sufficiency Economy Project in Bangkok and its Vicinity.**

Researcher : **Baifern Wongbuangam and Muksuda Poolsawat**

Year : **2013**

ABSTRACT

The objectives of this research are: (1) to investigate the potential of agro-tourism project sites in Bangkok and its vicinity that are officially recognized as following the principles of the Philosophy of Sufficiency Economy; (2) to create a good relationship between the researcher and the local community, tourism academics, experts and farmers. This study was conducted by means of semi-structured interviews and questionnaires. The participants are stakeholders including community leaders and agricultural owners. Content analysis was employed to analyze the qualitative data. Descriptive statistics (percentage and mean) was employed to present the quantitative data.

The results of this research reveal that:

- (1) The strengths of the agro-tourism project sites include knowledge of the new agriculture theory and the expertise of owners.
- (2) The weaknesses include lack of services for tourists, rest areas and parking.
- (3) Base on all 34 indicators of 4 factors the overall averages scores of both agricultural sites are in the intermediate level at 2.24 and 2.11, respectively.
- (4) The most important factor determining the potential of agro-tourism sites is good attractive location, and the least important factor is lack of service.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑลได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

ขอขอบคุณ อาจารย์ภคพันธ์ ศาลาทอง คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและการจัดทำรูปเล่มงานวิจัยเป็นอย่างดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบและบูชาแก่คณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจบ้างไม่มากก็น้อย

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

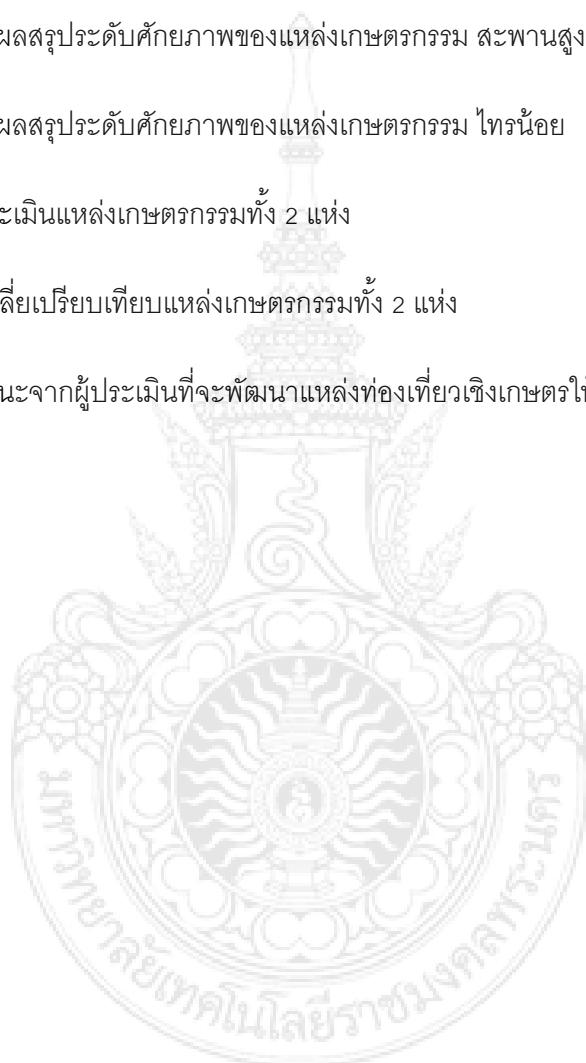
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	7
2.2 แนวคิดเรื่องศักยภาพและการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	20
2.3 แนวคิดเรื่องความร่วมมือ	24
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	29
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล	29
3.3 การรวบรวมข้อมูล	30
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	36
4.2 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	41
4.3 ผลจากการสัมภาษณ์	58
บทที่ 5 บทสรุป	
5.1 สรุปผลการวิจัย	60
5.2 อภิปรายผล	63
5.3 ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	70

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงค่าเฉลี่ยผลสรุประดับศักยภาพของแหล่งเกษตรกรรม สะพานสูง	42
2 แสดงค่าเฉลี่ยผลสรุประดับศักยภาพของแหล่งเกษตรกรรม ไทรน้อย	48
3 สรุปผลการประเมินแหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง	54
4 สรุปคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบแหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง	55
5 สรุปข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีศักยภาพสูงขึ้น	57

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นอีกหลักการหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงพระราชทานหลักการนี้แก่ประชาชนเพื่อใช้เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง ความไม่ประมาท ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งมีความเหมาะสมกับประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ที่สามารถนำหลักปรัชญานี้มาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา(ประจักษ์ บุญอารีย์, 2551)

นับแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้ัญเชิญเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ เพื่อปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศโดยเปลี่ยนการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงปริมาณ มาเป็นการพัฒนาเชิงคุณภาพ นำไปสู่ความสมดุล ยั่งยืน และก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา 3 กลุ่มหลักคือ 1.ปฏิรูประบบบริหารจัดการให้เกิดธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนของสังคม 2. สร้างรากฐานสังคมให้เข้มแข็งและรู้เท่าทันโลก โดยมุ่งพัฒนา คน ครอบครัว ชุมชนและสังคมเป็นแกนหลัก 3. การปรับตัวทางเศรษฐกิจให้เท่าทันโลกและเศรษฐกิจยุคใหม่ เพื่อให้สามารถแข่งขันและร่วมมือได้โดยพื้นฐานของการพึ่งตนเอง(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9, 2545) มาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน คือฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมา ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ยังจำเป็นต้องบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่ภาคกิจ และการมีส่วนร่วมของ

ทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์ที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการดำเนินเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยมุ่งให้สนองความปรารถนาของชาติหลายประการคือ เอกราชและอธิปไตย ความเป็นธรรมและการอยู่ดีกินดี โดยให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่มีอยู่ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินเศรษฐกิจทั้งในระดับมหัพภาคและระดับจุลภาค ที่เน้นการรู้จักประมาณตนโดยยึดหลักการพึ่งตนเองให้มากที่สุด ไม่เกิดความอยากจนเกินพอดี ไม่มุ่งแต่จะให้เศรษฐกิจเติบโตขยายตัวและแข่งขัน เกินศักยภาพที่มีอยู่ ไม่พึ่งพาในการบริโภคและไม่ลงทุนที่เกินรายได้และความสามารถในการออม (ประเวศ วะสี, 2542) โดยที่ในตลอดระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ผ่านมา พบว่ามีประชาชนในหลายระดับที่กล่าวมา ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตอย่างเห็นผล สามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคง แม้ในช่วงที่ประเทศต้องเผชิญวิกฤตทางเศรษฐกิจ (ชุมพล พูลศิริ, 2550)

แต่อย่างไรก็ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่มีคนเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น ที่เรียนรู้รับรู้ อย่างเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยให้ประชาชนอีกมาก ซึ่งอาจจะยังขาดหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง สามารถเข้าใจและเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ซึ่งถึงแม้ว่าคนเหล่านี้จะทราบว่าเป็นหลักปรัชญาที่สามารถเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นได้ และบางคนอาจเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ มากมาย เช่น ทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ หรือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนสำหรับบางคน แต่การได้รับความรู้นั้นอาจเป็นแค่ภาคทฤษฎี ที่ไม่อาจสามารถสร้างความสนใจหรืออาจไม่เพียงพอที่จะให้เอาความรู้นั้นไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน แม้แต่ในระดับผู้นำสังคม ทั้งนักการเมืองและรัฐบาลใช้คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นข้ออ้างในการทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้รู้สึกว่าการตนเองได้ทำการสนองพระราชดำริสและทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีเท่านั้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=6619&filename=index#size)

สืบเนื่องจากในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้กำหนดให้มีการจัดการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเผยแพร่พระปรีชาสามารถและพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานความช่วยเหลือและบรรเทาความทุกข์ยากของพสกนิกรชาวไทยมาตลอดระยะเวลาแห่งการครองสิริราชสมบัติ ซึ่งโครงการประกวดดังกล่าวสามารถสร้างความตื่นตัวให้ประชาชน ภาคเกษตร และภาคธุรกิจได้เกิดจิตสำนึกในการน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ซึ่งการดำเนินงานประกวดก็ได้จัดทำอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้ในปัจจุบันมีบุคคลและกลุ่มองค์กรจำนวนถึง 25 โครงการที่ได้รับรางวัล ซึ่งก็ถือได้ว่าโครงการเหล่านี้สามารถใช้เป็นแบบอย่างของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน ทั้งในภาคประชาชน ภาคเกษตร และภาคธุรกิจ ดังนั้นการสร้างโครงการเหล่านี้ให้เป็นพื้นที่

ท่องเที่ยวสำหรับประชาชนที่สนใจ เดินทางไปท่องเที่ยวเก็บเกี่ยวความรู้ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นสิ่งที่น่าจะทำได้ และยังเป็น การช่วยเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลของโครงการแต่ละแห่งด้วย

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับการเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติโดยมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ได้ สำหรับในประเทศไทยมีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความหลากหลายในการประกอบอาชีพ มีภูมิปัญญาทางการเกษตร มีชื่อเสียงทางด้านไม้ผล ข้าว การประมง และกิจกรรมปศุสัตว์ที่ก้าวหน้ามาแต่โบราณ ความหลากหลายดังกล่าว จะเป็นสิ่งดึงดูดและนำความประทับใจมาสู่นักท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมกับเกษตรกร สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ตลอดจนการศึกษา เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านกระบวนการประกอบอาชีพเกษตรอย่างใกล้ชิด และยังเพิ่มการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอีกด้วย แต่ความพร้อมหรือศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ ที่จะร่วมพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องคำนึงถึง ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของโครงการที่ได้รับรางวัลดังกล่าว เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะสามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรเจ้าของพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังสามารถใช้การเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหล่านี้เป็นสะพานเชื่อมให้ประชาชนได้เข้าถึงและเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
2. เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างนักวิจัยท่องเที่ยวเกี่ยวกับภาคประชาชน ภาคเกษตร และภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแต่ละแหล่งเกษตรกรรม คือ ตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะการทำเกษตร จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด ปัญหาอุปสรรคที่เกิด
2. ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่
  1. ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
  2. ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
  3. ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
  4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. รวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพ และจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อส่งเสริมความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตด้านประชากร

เจ้าของโครงการที่ประกวดได้รางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหมด 11 คน ผู้วิจัยไม่ได้เลือกกลุ่มประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยว เนื่องจาก ยังมีข้อจำกัด คือ นักท่องเที่ยวในแหล่งเกษตรกรรมมีจำนวนไม่มาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาดูงานของนักเรียนจากโรงเรียนในพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ โครงการที่ชนะเลิศได้รางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการเกษตร ที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 2 โครงการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา 1 ปี

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของแต่ละแหล่งเกษตรกรรม

- ตำแหน่งที่ตั้ง
- ลักษณะการทำเกษตร
- จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร

1. ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
เพื่อส่งเสริมความรู้เรื่อง
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว ที่ต้องการเพิ่มเติมความรู้เรื่องการทำปศุสัตว์เศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้กับชีวิตประจำวันและในการทำเกษตร
2. เผยแพร่ในวารสารของมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่งคือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อให้บุคลากรและนักศึกษาในมหาวิทยาลัยนำไปใช้ประโยชน์อ้างอิงและต่อยอดเพื่อการทำวิจัยต่อไป
3. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับปศุสัตว์เศรษฐกิจพอเพียงและเป็น การประชาสัมพันธ์โครงการประกวดในปีต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตและวิธีการปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางแก่พสกนิกรชาวไทยและได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีหลักคิดและหลักปฏิบัติ ใน 3 องค์ประกอบคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกในยุคโลกาภิวัตน์ โดยอาศัย 2 เงื่อนไขคือ ความรู้และคุณธรรม

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรม โดยอาจให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ทางการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ควบคู่กับการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง สถานที่ที่เป็นแหล่ง/ชุมชน/ย่าน/ตำบล หรืออื่นๆ ที่บูรณาการเกษตรกรรม จนเป็นจุดท่องเที่ยวที่มีการจัดการบริการด้านต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมหรือพักได้ อาทิ การจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยมีวิทยากรนำชม การจัดสถานที่สาธิต หรือการเลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม มีสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร และของที่ระลึกที่มาจากงานด้านการเกษตรที่ทำอยู่ เป็นต้น และการดำเนินการนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจ ประเพณี วิถีชีวิตแบบเกษตรกร เกิดประสบการณ์ใหม่ๆด้านการเกษตรอันเกิดจากภูมิปัญญาและวิถีชีวิตคนในท้องถิ่นนั้น

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

การประเมินศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยพิจารณาตามลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และด้านบริหารและการจัดการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ใช้ แนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. แนวคิดเรื่องศักยภาพและการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
3. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1 ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพของเกษตรกรเป็นแนวทางหนึ่งที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้แก่เกษตรกรด้วยการส่งเสริมการประกอบอาชีพรูปแบบหนึ่งคือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีเป้าหมายให้ประชาชนสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองได้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวในชนบทและการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสหลีกเลี่ยงจากความแออัด ความเสื่อมโทรมและสภาพแวดล้อมที่ต้องแข่งขัน เพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของเกษตรกร ซึ่งนับว่าเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543)

ธินิกานต์ ประไกรวัน (2549) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ว่า การเดินทางที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ หรือพักผ่อนในแหล่งที่มีกิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับวิถีการเกษตร โดยเกษตรกรและชุมชนเป็นพลังขับเคลื่อนของกระบวนการผลิตและการจำหน่ายสินค้าและการบริการทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ อันเป็นความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปสัมผัสวัฒนธรรมการเกษตรได้จากการใช้ชีวิตจริงจากเจ้าของพื้นที่เป็นการสัมผัสประสบการณ์ตรง (First-hand experience) ภายใต้ความร่วมมือในการรักษาสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว

ณรงค์ แก้วพิพัฒน์ (2547) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปในพื้นที่ที่มีกิจกรรมการเกษตร ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ชื่นชมธรรมชาติในชนบท ได้มีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชาวชนบท ศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งเกษตรกรรมในรูปแบบดั้งเดิมและแบบก้าวหน้าทันสมัย รวมถึงได้ชม

ทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนนั้นๆ โดยเกษตรกรและชุมชนนั้นๆจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง

การท่องเที่ยววังน้ำเขียว (2547) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการเดินทางไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร ฟาร์มปศุสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในแหล่งเกษตรกรรมนั้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2546) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ว่า คือการเดินทางไปท่องเที่ยวในรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เห็นอื่นใดคือการกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาควิชาภูมิคุ้มกันกับอาชีพเกษตรกรรม การเดินทางไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆ สถานที่ราชการ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัย เพื่อชื่นชมความสำเร็จ ความสวยงามและเพลิดเพลินในกิจกรรมทางการเกษตรในลักษณะต่างๆ ได้รับความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกของการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรหลักคือกระบวนการผลิตและผลผลิต เช่นความเชื่อก่อนเริ่มทำการเกษตรการเพาะปลูกการแปรรูปผลผลิตรวมถึงความเป็นอยู่ของเกษตรกร (นำชัย ทนุผล , 2540) หากมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวไว้ให้บริการเกษตรกรจะสร้างรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543) นอกจากนี้สำนักงานเกษตรอำเภอแมริมจังหวัดเชียงใหม่ (2541) สนับสนุนว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรกรและได้ประสบการณ์ท่องเที่ยวเรื่องเกษตรกรรมทั้งเกษตรกรรมแผนใหม่เกษตรกรรมผสมผสานและเกษตรกรรมปลอดสารพิษเป็นเส้นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างถิ่นต่างวัฒนธรรมได้สัมผัสและเพลิดเพลินควบคู่กับความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างจากชีวิตประจำวัน

Holinhoji (1996) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่นำเสนอซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนชนบท เป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสสัมผัสและมีประสบการณ์ในการใช้การท่องเที่ยว ทั้งนี้ Golgberg (1997) ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการจัดจำหน่ายปัจจัยการผลิต กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม การเก็บรักษา การแปรรูปและผลผลิตผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร

จากการให้ความหมายทั้งหมดข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือการเดินทางไปยังสถานที่ที่เป็นแหล่ง/ชุมชน/ย่าน/ตำบล หรืออื่นๆ ที่บูรณาการเกษตรกรรม จนเป็นจุดท่องเที่ยวที่มีการจัดการบริการด้านต่างๆ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมหรือพักได้ อาทิ การจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยมีวิทยากรนำชม การจัดสถานที่สาธิต หรือการเลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม มีสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร และของที่ระลึกที่มาจากงานด้านการเกษตรที่ทำอยู่ เป็นต้น และการดำเนินการนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับการอนุรักษ์

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจ ประเพณี วิถีชีวิต แบบเกษตรกร เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรอันเกิดจากภูมิปัญญาและวิถีชีวิตคนในท้องถิ่นนั้น

หากพิจารณาถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของประเทศไทยขณะนี้ นับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเสริมสร้างและสนับสนุนความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากมีความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความสำคัญต่อเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่า เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนพื้นที่การเกษตร จะเกิดการใช้จ่ายด้านที่พัก ร้านอาหาร กิจกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นถือเป็นการกระจายเม็ดเงินสู่ท้องถิ่น 2) ความสำคัญต่อสังคม เมื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวนอกจาก การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ย่อมส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้เกษตรกรเกิดความภาคภูมิใจในอาชีพ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน และยังก่อให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างคนต่างถิ่นและคนในท้องถิ่น เนื่องจากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน(นิออน ศรีสมยง, 2545)

1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นิออนศรีสมยง (2545) กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ส่วนคือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตผลิตผลทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือการจัดการโดยมนุษย์

2. ตลาดการท่องเที่ยวเนื่องจากตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นตลาดการท่องเที่ยวที่เฉพาะ (niche market) จึงทำให้การจัดการด้านการตลาดมีลักษณะที่เจาะจงเฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจกิจกรรมทางการเกษตรต้องการที่จะเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. บริการการท่องเที่ยวเป็นการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเช่นที่พักร้านอาหารการบริการนำเที่ยวให้ความรู้ต่างๆ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543) จำแนกตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมไว้ 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ด้านทรัพยากร ได้แก่ พื้นที่ประกอบอาชีพของเกษตรกร เช่น ไร่ สวน และโครงการหลวงวิถีชีวิตชุมชนเกษตรกร เช่น ชุมชนประมง ชุมชนสวนยาง และวัฒนธรรมการเกษตร เช่น พิธีขวัญข้าว

2. ด้านการบริหาร ได้แก่ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมรวมถึงหน่วยงานบริหารจัดการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว

3. ด้านการบริการ คือ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การบริการที่พักส่วนใหญ่จะเป็นการพักค้างในบ้านของประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงระบบสื่อความหมายที่ให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพการเกษตร

จุดเริ่มต้นของการบริการที่พักแบบพักในบ้านของประชาชนท้องถิ่น คือ ผู้ที่ต้องการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่สวยงาม สงบเงียบ และไปขอพักค้างกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นแนวคิดขณะนั้นเป็นลักษณะ “ผู้มาพักเป็นแขกของบ้านมิใช่นักท่องเที่ยว” และมีการเปลี่ยนแปลงมาเป็น “Bed and Breakfast” หรือการ

บริการที่พักและอาหารเช้าเท่านั้น จนปัจจุบันเป็นการบริการที่พักและอาหารควบคู่กับการให้นักท่องเที่ยว เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน

4. ด้านการตลาดได้แก่ นักท่องเที่ยว กิจกรรม และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดทำเอกสารหรือ คู่มือแนะนำ การท่องเที่ยว ซึ่งอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ หรือประชาชนในท้องถิ่นจัดทำเอง นอกจากนี้ เกษตรกรของชุมชนหนึ่งอาจเป็นนักท่องเที่ยวของอีกชุมชนหนึ่งจากกิจกรรมการดูงานและ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร (2543) นิยามการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยใช้หลักการ ต่างๆในการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังนี้

1. การให้นิยามโดยการใช้หลักองค์ประกอบการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบปัจจัยภายในที่สำคัญ 3 ประการคือแหล่งหรือสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวบริการและนักท่องเที่ยว

แหล่งหมายถึงกิจกรรมการเกษตรที่สามารถดึงดูดและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

บริการหมายถึงมีจัดไว้ให้รองรับเพื่อตอบสนองตามมาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวหมายถึงผู้ต้องการได้รับความรู้และเพลิดเพลินมีความสามารถและยินดีจะจ่ายเพื่อ เข้าถึงแหล่งและใช้บริการ

2.การให้นิยามโดยใช้หลักการเชิงระบบพิจารณาว่าการท่องเที่ยวมีปัจจัยที่ใช้(Input) กระบวนการ (process) และผลได้ (output) รวมทั้งผลข้างเคียงหรือผลกระทบ

2.1 ปัจจัยที่ใช้หมายถึงทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมเกษตรเป็นหลัก

2.2 กระบวนการหมายถึงการบริหารและการจัดกรไว้เพื่อรองรับการท่องเที่ยว

2.3 ผลได้หมายถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและรายได้ของเกษตรกร

2.4 ผลกระทบหมายถึงผลที่เกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ

สรุปนิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยพิจารณาจากหลักการเชิงระบบคือการ ท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมการเกษตรเป็นหลักมีการบริหารและการจัดไว้เพื่อรองรับการ ท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้แก่เกษตรกรและมีการจัดการผลกระทบที่ เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

3.นิยามการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยหลักการจัดการทรัพยากรยั่งยืนเป็นหลักที่พิจารณาโดยคำนึงถึง หลักการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวประกอบกับการคำนวณถึงปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมการมีส่วนร่วมของ ชุมชนและมีการจัดระบบบริหารและจัดการที่ดีจึงให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังนี้

การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความสนใจไปที่กิจกรรมการเกษตรเป็นหลักมีการจัดการโดยใช้หลักการเชิง อนุรักษ์โดยเกษตรกรและชุมชนเข้ามีส่วนร่วมมีการจัดระบบการบริหารการจัดการคุณภาพโดยมุ่งให้บังเกิดผล ทางด้านส่งเสริมการพัฒนาการเกษตร คุณภาพชีวิตของเกษตรกร การพักผ่อน และการศึกษาทางวัฒนธรรม และการรักษาสภาพแวดล้อม

ภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นเพียงจุดท่องเที่ยวเท่านั้น แต่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะหมายรวมถึงองค์ประกอบทุกส่วนที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวส่วนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนอกจากการจัดสวนผสมองค์ประกอบให้ได้สัดส่วนและทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์แล้วยังต้องคำนึงถึงการจัดการหรือสวนผสมของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวเกิดขึ้นอย่างครบวงจร

จากผลการศึกษาได้สรุปการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจไปยังกิจกรรมการเกษตรหรือสภาพแวดล้อมทางการเกษตรเป็นหลัก
2. เป็นการท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ทางเกษตรเป็นหลัก
3. เป็นการท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวยังมีความพร้อมในการดำเนินการสามารถควบคุมและดำเนินการปัจจัยภายนอกและภายใน
4. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกลไกกระจายรายได้ไปยังเกษตรกร
5. เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้ความเพลิดเพลินเกิดการพักผ่อนหย่อนใจการสร้างเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมชาติ

กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางการเกษตรได้แก่ดินน้ำพื้นที่พันธุ์สัตว์องค์ก่รท้องถิ่นความรู้ทางการเกษตรเครื่องมือเครื่องใช้ 2) ตลาดนักท่องเที่ยวได้แก่ประชาชนและเกษตรกรที่สนใจหาความรู้ด้านเกษตรเพื่อพัฒนาอาชีพและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจในการท่องเที่ยวธรรมชาติและกิจกรรมการเกษตรเรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรและ 3) การบริการการท่องเที่ยวได้แก่สิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการแก่นักท่องเที่ยวได้แก่ข้อมูลการบริการนำเที่ยวและที่พัก

สำหรับหลักการจัดการ homestay ต้องตระหนักและถือเป็นการบริการที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ คือ (นงลักษณ์, 2546)

1. วิธีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท โดยคงความเป็นดั้งเดิมของชุมชนที่ไม่มีการดัดแปลงประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการและคุณภาพประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวควรจะได้รับ
2. วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีความน่าสนใจและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว อาทิวิถีชีวิตสวนเกษตรผสมของชาวนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ วิถีชีวิตของหมู่บ้านทรงไทยของชาวบ้านปลายโพรงพาง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น
3. ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินทั้งของนักท่องเที่ยวและตัวชุมชน เป็นสิ่งที่ผู้ดำเนินการจะต้องตระหนัก
4. ห้องพักที่สะอาดพร้อมอาหาร ถือเป็นมาตรฐานเบื้องต้นที่ผู้ดำเนินการจะต้องคำนึง

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยผู้ดำเนินการจะต้องวางแผนหรือเตรียมจัดรายการนำชมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต

6. ความเป็นมิตรของคนในชุมชนและการยอมรับคนต่างถิ่น ถือเป็นจุดดึงดูดใจและสร้างบรรยากาศทางการท่องเที่ยว

7. ในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดขนาดเล็ก หรือฤดูกาลจำกัดในการท่องเที่ยวซึ่งอาจไม่เหมาะสมสำหรับรูปแบบที่พักทั่วไป

1.3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำการจำแนกรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรออกเป็น 7 ประเภทดังนี้ (จำไพพรรณ, 2547)

1. การทำนากการทำนาปีการทำนาปรังการทำนาหว่านน้ำตมการทำนาขั้นบันได พิพิธภัณฑสถานความรู้เรื่องข้าวสายพันธุ์ต่างๆประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวเป็นต้น

2. การทำสวนไม้ตัดดอกการทำสวนดอกไม้เพื่อตัดดอกขายเช่นสวนกุหลาบ ฟาร์มกล้วยไม้สวนไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิดรวมถึงไร่นานตะวันซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจด้วย

3. การทำสวนผลไม้การเกษตรแผนใหม่การทำสวนผสมเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบที่จะเกิดขึ้นตามฤดูกาลที่มีผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นผลไม้ของแต่ละจังหวัดโดยการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรลักษณะนี้นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับธรรมชาติของสวนผลไม้และร่วมกิจกรรมทางการเกษตรเช่นการชมสวนไม้ผลการเก็บผลไม้ชิมผลไม้หรือเลือกซื้อผลไม้จากเกษตรกรเจ้าของสวนโดยตรง

4. การทำสวนครัวสวนผักการปลูกผักสวนครัวรวมถึงการทำไร่ผักไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่างไร่พริกไทย บางครั้งรวมถึงพืชไร่ เช่นอ้อยและมันสำปะหลัง เป็นต้น

5. การทำสวนสมุนไพรการปลูกพืชสมุนไพรนานาชนิดเพื่อใช้เป็นอาหารเสริมการปลูก พืชผักสวนครัวเพื่อใช้เป็นเครื่องดื่มเป็นเครื่องดื่มสำอางและใช้ในการแพทย์แผนไทย

6. การทำฟาร์มปศุสัตว์การเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจอาชีพการเลี้ยงไหม การทำฟาร์มผึ้งการทำฟาร์มปลาทั้งปลาสวยงาม ปลาน้ำจืด การทำฟาร์มมุก การเลี้ยงหอยแมลงภู่ ฟาร์มจระเข้ ฟาร์มจิ้งหรีด บางแห่งเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่หายาก เช่น ฟาร์มกวาง ฟาร์มไก่ฟ้า ฟาร์มนกยูง ฟาร์มนกระจอกเทศ เป็นต้น

7. งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่างๆการจัดงานเพื่อส่งเสริมการขายผลผลิตทางการเกษตรเมื่อถึงฤดูกาลอาทิหมักรวมไม้ดอกไม้ประดับงานเทศกาลลีนี่งานเทศกาลลำไยงานเทศกาลกินปลา

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทชุมชน หรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร เป็นการดำเนินการร่วมกันของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน ทั้งประเภทที่พักค้างคืนในหมู่บ้าน และเข้าไป เย็นกลับ โดยในแต่ละหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะต้องมีกิจกรรมโดดเด่น เช่น หมู่บ้านทำนา ทำสวนผลไม้ เป็นต้น

2. แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทรายบุคคลหรือรายกิจกรรม คือ พื้นที่เกษตรของเกษตรกรรายใดรายหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการเพาะปลูก หรือเลี้ยงสัตว์ เช่น สวนเงาะ สวนทุเรียน สวนเกษตรผสมผสาน การทำฟาร์มโคนม เป็นต้น

3. แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ คือ การจัดงานเทศกาลหรือการจัดมหกรรมทางด้านการเกษตรที่น่าสนใจ เช่น งานวันทุเรียนโลก งานวันมะขามหวาน งานเทศกาลกินหมูย่างเมืองตรัง เป็นต้น และเป็นปรากฏการณ์ทางการเกษตรที่น่าสนใจในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น งานทุ่งดอกทานตะวันบานที่ลพบุรี เป็นต้น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย(2543) ได้จัดประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. แหล่งผลิตหรือพื้นที่เฉพาะทางการเกษตร แบ่งออกเป็น 3 แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1.1 ฟาร์มท่องเที่ยวเกษตร (Agro tourism farm) เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่มีความน่าสนใจดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่เกิดจากหน่วยเกษตรที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยว โดยเกษตรกรได้นำกิจกรรมของการเกษตรมาเสนอขายในเชิงการท่องเที่ยว ในบางแห่งอาจมีการจัดที่พักแบบโฮมสเตย์

1.2 หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism village) เป็นลักษณะที่มีการจัดการท่องเที่ยวเกษตรทั้งหมู่บ้านหรือพื้นที่เดียวกัน และเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่มีความน่าสนใจดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว เช่น ตำบลกระพวง จ. ระยอง เป็นต้น

1.3 อุทยานท่องเที่ยวเกษตร (Agro tourism park) เป็นแหล่งเกษตรที่มีความต่อเนื่องของพื้นที่เกษตร มีความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว อันเกิดจากพื้นที่ขนาดใหญ่ต่อเนื่องกันหลายหมู่บ้านและมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบเดียวกัน โดยการวางแผนจัดเป็นพื้นที่อุทยานท่องเที่ยวและให้บริการบางอย่างร่วมกันได้

2. โครงการการศึกษาและสถานีวิจัยของรัฐ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 โครงการการศึกษาและสถานีวิจัยของรัฐ เป็นแหล่งที่ทางราชการจัดเป็นสถานีทดลองหรือศูนย์วิจัยทางการเกษตร ที่มีความดึงดูดใจผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้ทางการเกษตร รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่ต้องการพบเห็นการค้นพบสิ่งใหม่ด้านการเกษตร

2.2 โครงการตามพระราชดำริ เป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงช่วยเหลือเกษตรกรให้มีการพัฒนาพื้นที่ทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยังเป็นแหล่งที่ให้ความรู้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทางด้านการเกษตร

3. งานเทศกาลการเกษตร เป็นการจัดการให้มีการแสดงทางการเกษตรตามฤดูกาล เพื่อมุ่งส่งเสริมสินค้าเกษตร และเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตร

4. ตลาดสินค้าเกษตร เป็นพื้นที่ที่จัดให้เป็นพื้นที่พบปะระหว่างผู้ซื้อสินค้าทางการเกษตรกับเกษตรกร ไม่ว่าจะเป็นถาวรหรือตามฤดูกาล

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากผลการประเมินด้านสภาพการท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยวสามารถกำหนดรูปแบบโดยพิจารณาที่ตั้งแหล่งเกษตรและโอกาสการตลาดเป็นรูปแบบการพัฒนาแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543)

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวหลักเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวประกอบหรือแหล่งท่องเที่ยวเสริมในแหล่งท่องเที่ยวหลักใช้สำหรับการท่องเที่ยวช่วงสั้นๆโดยวางเป้าหมายการตลาดตึงนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวหลัก

2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เกษตรและแหล่งเกษตรเป็นแบบการพัฒนาที่ต้องการชื่อเสียงและเป็นจุดหมายการเดินทางเนื่องจากหมู่บ้านหรือย่านการเกษตรมีขนาดใหญ่และเป็นการเกษตรที่มีความดึงดูดใจสูง

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโครงข่ายการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวที่กระจายอยู่ในจังหวัดต่างมีศักยภาพและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดให้เป็นโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นจนเป็นสินค้าท่องเที่ยวเดียวกัน

4. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จัดเป็นจุดหรือพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะและมีความดึงดูดใจสูงเช่นการเกษตรที่เป็นปรากฏการณ์ทางการเกษตรหรือแหล่งผลิตเกษตรที่หายาก

1.4 หลักการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เช่นเดียวกับรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆหลักการพื้นฐานที่สำคัญคือการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มุ่งเน้น องค์ประกอบสำคัญพื้นฐาน 3 ประการได้แก่ 1) ด้านคุณภาพ ได้แก่ คุณภาพทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการ คุณภาพของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ และคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น 2) การรักษาความยั่งยืนและความต่อเนื่องของทรัพยากรท่องเที่ยว 3) ความสมดุลในการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น สรุปรายละเอียดดังนี้ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547)

1. ทรัพยากรท่องเที่ยว เน้นกระบวนการผลิตและผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งสิ่งแวดล้อมชนบท เช่น การชมการกรีดยาง และการทำแผ่นยาง การชมสวนผลไม้และเก็บผลไม้จากต้น การซื้อสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม เป็นต้น ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่มึนของสวนผลไม้ พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์ พุงนาและวิถีชีวิตชนบท เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร กิจกรรมทางการเกษตร รวมถึงเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

2. กิจกรรมการท่องเที่ยว เปิดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในพื้นที่เกษตรและสภาพแวดล้อมชนบท โดยจำแนกประเภทนักท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรเช่น กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ ให้อาหารวัว การเก็บผลไม้ การปลูกป่า การปักค้ำในบ้านชาวบ้าน การรับประทานอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น ส่วนประเภทที่นักท่องเที่ยวไม่มีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมน้อยในการประกอบกิจกรรมทางการ

เกษตรได้แก่ การชมกิจกรรมทางการเกษตรและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการการทำเกษตร การเที่ยวชมพื้นที่เกษตร เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ และประสบการณ์ทางการเกษตร

3. การจัดการผลกระทบทางการท่องเที่ยว เมื่อเปิดพื้นที่เกษตรให้มีการท่องเที่ยว ย่อมมีโอกาสเกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อพื้นที่เกษตรและผลผลิตทางการเกษตร เช่นนักท่องเที่ยวเหยียบย่ำพืชผลทางการเกษตร เก็บผักผลไม้โดยขาดความระมัดระวังทำให้ต้นไม้เสียหายและบอบช้ำ การจัดการเบื้องต้นคือ จำกัดบริเวณที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเที่ยวชมและใช้ประโยชน์ และมีเอกสารแผ่นพับแนะนำการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายทรัพยากร และก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่เกษตร พืช สัตว์เกษตรที่มีความเปราะบาง อ่อนไหว

4. นักท่องเที่ยว มักเป็นนักท่องเที่ยวต่างถิ่น มาจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่าง เช่นนักท่องเที่ยวจากเมืองใหญ่ หรือนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่สนใจวิถีชีวิตชนบท หรืออาจเป็นนักท่องเที่ยวจากชนบทแต่แสวงหาความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ๆจากพื้นที่ชนบทอื่นๆ ในด้านการทำเกษตรที่ตนสนใจเป็นพิเศษ ดังนั้นการจัดการที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวควรเน้นการให้ประสบการณ์ที่ประทับใจ และการเรียนรู้ถึงคุณค่าของเกษตรกรรม และกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลผลิต ควรเน้นประสบการณ์ตรงที่ได้จากฟาร์มหรือพื้นที่เกษตรโดยตรง รวมถึงควรประชาสัมพันธ์ถึงวิธีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ป้องกันทั้งอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและผลผลิตหรือพื้นที่เกษตร

5. การประชาสัมพันธ์และการตลาด ต้องมีการปรึกษาหารือกันถึงความพร้อมของชุมชนหรือผู้ที่จะให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ว่าสามารถเปิดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนในช่วงใด ฤดูกาลใดบ้าง และมีกิจกรรมท่องเที่ยวหรือบริการอะไรบ้าง ณ ที่ใด แล้วจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ต่อไป การให้ข้อมูลประชาสัมพันธ์ต้องทำล่วงหน้าและสม่ำเสมอ รวมทั้งเจาะกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่สนใจเกี่ยวกับการเกษตรโดยตรงและชอบเดินทางท่องเที่ยวชนบท

6. การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกิดขึ้นในพื้นที่ชนบท ซึ่งมักมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมสัญจรได้สะดวก การท่องเที่ยวอาจจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวประเภทพักค้าง ต้องจัดให้มีที่พักแบบชนบทในสวน หรือในบริเวณบ้านของเจ้าของสวนที่มีความปลอดภัย ความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในเรื่องการท่องเที่ยว นอกจากนั้น การรักษามาตรฐานการให้บริการตามที่ได้ประชาสัมพันธ์ไว้ การไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยวและการบริการจากใจ เป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าและทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

7. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว ควรมีองค์การบริหารเฉพาะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและทำหน้าที่กำหนดนโยบาย หรือแนวทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในชุมชนตำบลหรืออำเภอ ซึ่งจะเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในระดับใดนั้นขึ้นกับโครงข่ายการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของพื้นที่นั้นๆ การบริหารจัดการควรคำนึงถึงการรวมกลุ่มและความร่วมมือในชุมชนโดยกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิก รวมถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวให้ยั่งยืนเป็นที่น่าสนใจ

การเกษตรกรรมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง การตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต เนื่องจากทุกครั้งที่มีการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน ต้องมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาโดยการพยายามอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ในลักษณะที่เป็นส่วนร่วม คือหากมีความจำเป็นที่จะดำเนินการให้กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในที่ใดที่หนึ่ง ก็จะต้องเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมในที่อื่น ๆ เป็นการชดเชยเพื่อให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมคงอยู่ได้ดั้งเดิม(สถาบันนวัตกรรมวชิรจันทร์,2549)

และในด้านการเกษตรช่วง 20 ปีที่ผ่านมาการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเพิ่มพื้นที่การผลิด ส่วนใหญ่มาจากผลการใช้ทรัพยากรเพื่อเพิ่มการผลิตในรูปแบบที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืน จึงทำลายสภาพแวดล้อม และมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และชุมชน แนวคิดการพัฒนาการเกษตรในปัจจุบันจึงได้ให้ความสำคัญต่อความสมดุลของระบบนิเวศมากขึ้น โดยไม่ได้มองเฉพาะผลผลิตเพียงอย่างเดียว แต่เน้นเสถียรภาพและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมตลอดจนคุณภาพชีวิตของชุมชนในสังคมด้วย

การทำเกษตรกรรมเพื่อความยั่งยืนเป็นระบบการผลิตทางการเกษตรที่เอื้ออำนวยต่อการฟื้นฟู และดำรงรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศ โดยมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสังคมที่เป็นธรรม ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค รวมทั้ง พัฒนาสถาบันทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการฟื้นฟู และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น โดยระบบการใช้การจัดการฟาร์มที่ให้ความสำคัญกับการหมุนเวียนของธาตุอาหารพืช การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน การเกษตรผสมผสาน ระบบการปลูกพืชไม่พุ่มตามแนวระดับความลาดชัน การเกษตรธรรมชาติ เป็นต้น ส่วนในระดับชุมชนเป็นกิจกรรมที่มีองค์การชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ เช่น การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบวนเกษตร การพัฒนาแหล่งน้ำ และการจัดการในระดับไร่นา การใช้แรงงานแลกเปลี่ยน(มิราวัฒน์ ,2546)

จากการพัฒนาการเกษตรโดยไม่คำนึงถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาเองที่ทำให้เกิดการถดถอยของภาคเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันจึงมีการพัฒนา และชักจูงให้ใช้การเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ ที่พึงพาธรรมชาติ และปลอดภัยเคมี หรือลดสารเคมีให้น้อยที่ในการทำ การเกษตรมากขึ้น เพราะเห็นคุณประโยชน์ของการทำเกษตรเพื่อความยั่งยืนที่สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ และยังส่งผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกร และสิ่งแวดล้อม เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ การทำเกษตรยั่งยืน และการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) หมายถึง ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใยด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นหลักการปรับปรุงบำรุงดิน การเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงลดการใช้ปัจจัยการผลิตภายนอก และหลีกเลี่ยง

การใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต และพัฒนาความต้านทานโรคของพืชและสัตว์เลี้ยงหลักการเกษตรอินทรีย์นี้เป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคม ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย (วิฑูรย์, 2541)

เกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture) หมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ เพื่อสนองความจำเป็นอันเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ โดยสามารถดำรงหรือบำรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือ เป็นระบบการเกษตรที่สร้างความเจริญในด้านเศรษฐกิจ ให้ได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าหรือเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตในแนวทางของการอนุรักษ์ ร่วมกับการพัฒนานวัตกรรมพื้นฐานของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงเพื่อสนองความต้องการของบุคคลเป้าหมายผู้ที่เกี่ยวข้องและสังคมส่วนรวมให้เกิดความพึงพอใจทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และได้รับการยอมรับจากสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (พัฒนา, 2541)

เศรษฐกิจพอเพียง (Self-Sufficiency Economic) เป็นปรัชญาที่แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไป ในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัว ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึก ในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วกว้างขวางทั้ง ด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2542)

วิธีการทำเกษตรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. ไม่เผาตอซังพืชทุกชนิด เพราะเศษพืชทุกชนิดช่วยปรับปรุงบำรุงดิน การเผาตอซังทำให้ดินเสียและจุลินทรีย์ดี ๆ ที่มีอยู่ในดินตายหมด แล้วพางข้าวก็ยังมีประโยชน์ในการนำไปทำเป็นน้ำหมักชีวภาพอีกด้วย
2. ใช้ปุ๋ยพืชสดในการบำรุงดิน ปุ๋ยพืชสดคือปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่ได้จากการไถกลบ ต้นใบ และส่วนต่าง ๆ ของพืช โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว ในช่วงออกดอก ซึ่งเป็นช่วงที่มีธาตุอาหารสูงสุด แล้วปล่อยให้เน่าเปื่อยพุ่ม พัง ย่อยสลายเป็นอาหารแก่พืชที่จะปลูกตามมา พืชที่ใช้เป็นปุ๋ยพืชสด ได้แก่ โสนอินเดียน ปอเทือง ถั่วขนุน ไม้ยราบไร้หนาม พืชตระกูลถั่วต่าง ๆ เป็นต้น
3. ใช้ปุ๋ยคอกหมัก ปุ๋ยคอกเป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้มาจากมูลสัตว์ ปุ๋ยคอกไม่เพียงแต่จะให้อินทรีย์วัตถุเท่านั้น แต่ยังให้ธาตุอาหารหลัก และธาตุอาหารรองที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืช แต่ยังคงช่วยปรับปรุง

โครงสร้างของดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ทำให้ดินมีการระบายน้ำและอากาศดีขึ้น ช่วยเพิ่มความคงทนให้แก่เม็ดดิน เพิ่มจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในดิน ลดการชะล้างพังทลายของดิน และช่วยรักษาหน้าดินไว้ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งธาตุอาหารของจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดิน ซึ่งมีผลทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ของจุลินทรีย์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ธาตุอาหารที่พบในมูลสัตว์มีธาตุอาหารหลักจะมีอยู่ค่อนข้างน้อย ได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ยกเว้นในมูลสุกร มูลไก่ และมูลค้างคาว แต่ธาตุอาหารรองมีอยู่ค่อนข้างสูง ได้แก่ แคลเซียม แมกนีเซียม กำมะถัน และธาตุอาหารเสริม เช่น เหล็ก แมงกานีส สังกะสี ทองแดง โบรอน โมลิบดีนัม และคลอรีน นอกเหนือจากนั้น ยังให้ฮอร์โมนและสารควบคุมการเจริญเติบโตชนิดต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับพืชอีกมากมาย

4. น้ำหมักชีวภาพ หรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เป็นผลผลิตจากการนำวัสดุเหลือใช้ หรือกากวัสดุเหลือทิ้ง เช่น เศษขยะจากครัวเรือน ขยะจากตลาดสด เศษวัสดุจากโรงงานแปรรูปอาหารต่าง ๆ นำมาหมักโดยเติมกากน้ำตาลหรือเด็มหิวเชื้อ จุลินทรีย์ สำหรับวิธีการหมัก แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ แบบหมักให้อากาศและแบบหมักกักอากาศ โดยขบวนการหมักมี 2 ขั้นตอน คือ กระบวนการพลาสโมไลซิส เป็นการเติมกากน้ำตาล หรือน้ำตาล เพื่อดึงน้ำเลี้ยงออกจากเซลล์พืชขั้นตอนที่ 2 เป็นการย่อยสลายของจุลินทรีย์ ทำให้สารอินทรีย์ถูกย่อยสลายเล็กลง และอาจจะมีการสร้างสารอินทรีย์บางชนิดขึ้นมา และการย่อยสลายของจุลินทรีย์ทำให้การปลดปล่อยธาตุอาหารพืชออกมา

5. น้ำส้มควันไม้ ควันที่เกิดจากการเผาถ่านในช่วงที่ไม้กำลังเปลี่ยนเป็นถ่านเมื่อทำให้เย็นลงจนควบแน่นแล้วกลั่นตัวเป็นหยดน้ำมีกลิ่นไหม้ ส่วนประกอบส่วนใหญ่เป็นกรดอะซิติกมีความเป็นกรดต่ำ มีสีน้ำตาลแกมแดง น้ำส้มควันไม้มีสารประกอบต่างๆ มากมาย เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรจะมีคุณสมบัติ เช่น เป็นสารปรับปรุงดิน สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และสารเร่งการเติบโตของพืช

การทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะอาศัยพึ่งพาธรรมชาติเป็นสำคัญ นั่นก็คือการสนับสนุนให้ทำการเกษตรแบบยั่งยืนนั่นเอง การพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งนอกจากจะยังประโยชน์แก่เกษตรกรโดยตรงแล้วยังมีความหมายต่อความเจริญของภาคเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยส่วนรวม เช่น โครงการปลูกพืชและผลไม้เมืองหนาวของโครงการหลวง การสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตรในโครงการสหกรณ์เพื่อการเกษตร เป็นต้น มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ การช่วยเหลือส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ และสนับสนุนความเจริญในระดับสังคมท้องถิ่นสู่ระดับประเทศต่อไป

ทั้งนี้ กิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบ่งออกเป็น 6 กิจกรรม คือ (ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2544)

1. การแสดงสินค้าและสาธิต ได้แก่ แสดงขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ทางด้านการเกษตรและวิถีทางการเกษตรของไทยในอดีต

2. การให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมทำกิจกรรมระยะสั้น ได้แก่ การเข้าชมสวนเกษตร การทำกิจกรรมพืชน้ำบนระยะสั้นร่วมกับชาวบ้าน

3. การให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน เพื่อศึกษาและสัมผัสกับการใช้ชีวิตของเกษตรกร

4. การอบรมให้ความรู้การเกษตรแผนใหม่และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน

5. การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร เช่น สินค้าอาหารแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของใช้หรือของที่ระลึกต่างๆ

6. การให้ลู่วางด้านธุรกิจ นักท่องเที่ยวอาจจะเกิดแนวคิดในการทำธุรกิจโดยร่วมลงทุนกับเกษตรกร

1.5 ข้อดีของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ข้อดีของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นจะก่อให้เกิดผลดีทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในหลายๆด้านได้แก่

1. ด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการให้บริการการท่องเที่ยวและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรต่างๆให้กับนักท่องเที่ยวเป็นการช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชนและท้องถิ่นระดับรากหญ้าช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศและยังช่วยสร้างกระแสการไหลเวียนของเงินตราภายในประเทศอีกด้วยเมื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรมแล้วย่อมจะส่งผลดีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรเองอีกทั้งยังเป็นการช่วยยกระดับและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นนับว่าเป็นขบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนและท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่งซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอาจถือได้ว่าเป็นแหล่งรายได้เสริมที่สำคัญของเกษตรกรในยามที่ผลผลิตจากภาคการเกษตรตกต่ำในบางปีได้อีกด้วย

2. ด้านความภาคภูมิใจและห่วงแหนในอาชีพดั้งเดิมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจและห่วงแหนในอาชีพดั้งเดิมของเกษตรกรทำให้เกษตรกรและลูกหลานรู้สึกความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตรของตนเองจากเดิมที่อาชีพเกษตรกรรมไม่ได้รับความสนใจจากลูกหลานเนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องทำงานหนักเหนื่อยและมีรายได้น้อยเทียบไม่ได้กับอาชีพนอกภาคการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและการบริการนอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังช่วยอนุรักษ์และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั้งเดิมเอาไว้ซึ่งยังเป็นการช่วยสืบทอดอาชีพดั้งเดิมของคนไทยไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศสืบต่อไป

3. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นโครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในบางพื้นที่จะมีการจัดตั้งองค์กรท้องถิ่นซึ่งจะเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนและร่วมกันในการบริหารงานภายในท้องถิ่นอีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนากลุ่มเกษตรกรและทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นให้มีการเรียนรู้และทำงานร่วมกันในด้านต่างๆ

4. การเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้สัมผัสได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิดมีโอกาสได้เห็นความงดงามตามธรรมชาติความเขียวชอุ่มของเรือกสวนไร่ นา และความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธัญญาหารของเมืองไทยซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเมืองไทย

เรานั้นเป็นแหล่งผลิตอาหารและผลไม้ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกก็ว่าได้ นักท่องเที่ยวจะได้รับความสะดวกสบายและการพักผ่อนหย่อนใจกับกิจกรรมการเกษตรต่างๆ และยังได้เรียนรู้และซึมซับภูมิปัญญาท้องถิ่นของพี่น้องเกษตรกรชาวไทยที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษได้อย่างลงตัวและไม่แพ้ชาติใดในโลก

5. ส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยว (คนต่างถิ่น) กับเกษตรกร (คนท้องถิ่น) ได้เป็นอย่างดีในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นทัศนคติและประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างกันและยังช่วยลดช่องว่างระหว่างคนเมืองกับคนชนบทได้เป็นอย่างดีอีกทั้งยังเป็นการช่วยปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวให้มีความเข้าใจในอาชีพเกษตรกรรวมได้พบเห็นได้เข้าใจปัญหาอุปสรรคตลอดจนความยากลำบากของเกษตรกรในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ

6. การเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังช่วยส่งเสริมและขยายแหล่งท่องเที่ยวในเมืองไทยให้มากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังช่วยให้คนไทยได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และหันกลับมาเที่ยวภายในประเทศกันมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอาจถือได้ว่าเป็นการสร้างทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยวและยังสอดคล้องกับกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ให้ความสนใจและนิยมการเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติกันมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีข้อดีในด้านต่างๆ ได้แก่ กระจายได้ความภาคภูมิใจและหวงแหนในอาชีพดั้งเดิมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นการเรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกันและเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวนอกจากจะได้รับความรู้ความเพลิดเพลินและประสบการณ์โดยตรงจากเกษตรกรแล้วยังได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมท้องถิ่นและเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการช่วยกระจายรายได้โดยตรงสู่เกษตรกรเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดีและที่สำคัญการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังช่วยให้คนไทยหันกลับมาเที่ยวเมืองไทยให้มากขึ้นในมุมมองที่ไม่เคยเห็นหรือสัมผัสมาก่อนกับอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษไทย

2. แนวคิดเรื่องศักยภาพและการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวคือความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการปรับปรุงหรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงรวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

สุภาภรณ์ หาญทอง (2543) ได้นิยาม “ศักยภาพ” ว่าเป็นความสามารถหรือความพร้อมในสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา และการปรับปรุงใด ๆ ฉะนั้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพแตกต่างกันตามความมุ่งหวังหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการ แหล่ง

ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจะถูกจัดการเป็นลำดับแรก ดังนั้น การกำหนดปัจจัยการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ เพื่อนำไปใช้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างแม่นยำ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการที่เหมาะสมต่อไป

วิวัฒน์ชัยบุญภักดิ์ (2529) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ความสวยงามลักษณะเด่นในตัวเองความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต
2. ความสะดวกในการเข้าถึงได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยวลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ที่พักแรมร้านอาหารเครื่องดื่มสถานบริการต่างๆระบบไฟฟ้าประปาโทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย
4. สภาพแวดล้อมได้แก่สภาพทางกายภาพสภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยว
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวได้แก่ข้อจำกัดด้านพื้นที่ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภคปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบันได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย(2543) ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ดังนี้

1. ธรรมชาติ มีจุดเด่นคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสามารถพัฒนาหรือสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะเที่ยวชม
2. วิถีชีวิต จัดเป็นธรรมชาติประเภทหนึ่งของพื้นที่ มีจุดเด่น คือ วัฒนธรรมชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีพ วัฒนธรรมการเกษตรสามารถประยุกต์ให้เกิดการบริการการท่องเที่ยว ในรูปแบบการบริการที่พักในบ้านของชาวบ้าน
3. กระบวนการผลิต ปัจจัยดึงดูดหรือเสน่ห์ของเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือการใช้เทคโนโลยีพื้นบ้าน ซึ่งสามารถสร้างให้เป็นจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว และสร้างกิจกรรมท่องเที่ยว รวมถึงรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวในลักษณะการดูงาน ทักษะศึกษา และการฝึกอบรม
4. การตลาด ส่วนใหญ่จะเป็นผลผลิตการเกษตร ซึ่งอาจมีความเหมือนและแตกต่างจากพื้นที่อื่น ผลผลิตดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการตลาดในรูปแบบการสร้างรายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ใดที่หนึ่ง จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะคือ

1. ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติ (Physical carrying capacity) หมายถึง ระดับนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงระดับความอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่

2. ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental carrying capacity) หมายถึง ระดับนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ ได้แก่ระบบนิเวศ คุณภาพน้ำ อากาศ รวมถึงการทิ้งสิ่งปฏิกูลและการกำจัดขยะมูลฝอย

3. ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านสังคม (Social carrying capacity) หมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำให้ความสนุกสนานและความประทับใจของนักท่องเที่ยวจางหายไปเมื่อมีการขยายตัวของนักท่องเที่ยว รวมถึงระดับสูงสุดที่จะไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นจนเกิดความไม่พอใจ

4. ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจ (Economic carrying capacity) หมายถึงระดับการพัฒนาที่ระบบเศรษฐกิจดำเนินต่อไปได้อย่างเหมาะสมโดยไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งของสมาชิกในสังคม ไม่กระทบต่อการลงทุนและการดำรงชีพของประชากร

แนวคิดการจัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว มีการพิจารณาองค์ประกอบดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สาระที่เป็นแก่นแท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและเป็นสิ่งตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว ลักษณะคุณค่าเหล่านี้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะมีมาก น้อยไม่เท่ากัน เช่น ชายทะเลที่มีภูมิทัศน์ธรรมชาติ หรือพบได้ง่าย เป็นต้น

2. ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งหรือส่วนประกอบของสถานที่ที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว หรือช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เลือกเดินทางมาสู่แหล่งท่องเที่ยว แม้ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะไม่ใช้สิ่งดึงดูดใจหรือตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกเดินทาง ประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

2.1 สภาพการเข้าถึง หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยว ที่มีความสะดวกสบาย เหมาะกับการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด พิจารณาระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง เป็นต้น สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทาง เช่น ถนนคอนกรีต ทางลาดยาง ถนนลูกรัง ถ้าเส้นทางน้ำต้องใช้เรือหรือแพ เป็นต้น

2.2 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภคที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่นสถานที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานที่เริงรมย์ สถานที่บริการอื่นๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ ระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ต้องพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป ถ้าแหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน ก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปใช้บริการจากแหล่งชุมชนใกล้เคียงมากน้อยเพียงใด

2.3 สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งรอบตัวของแหล่งท่องเที่ยว ตั้งแต่สภาพทางภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ สภาพอื่นๆ เช่น สภาพกายภาพ สภาพอากาศ กลิ่น เสียง ควัน แหล่งน้ำขุ่นหรือใสสะอาด รวมทั้งความสะอาดอื่นๆ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณข้างเคียง หากสภาพแวดล้อมเกิดเป็นปัญหาส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดสภาพเสื่อมโทรม ลดคุณค่า และลดความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว

2.4 ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว หมายถึง อุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางในการใช้สถานที่แห่งนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวครั้งละมากๆ ได้ เนื่องจากสถานที่พักและการบริการการท่องเที่ยวไม่เพียงพอ

2.5 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง มาตรการหรือการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ระบบการให้ความรู้ การสื่อความหมาย การโฆษณาประชาสัมพันธ์

วิภาศิริระทุ(2551)การกำหนดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่คือการดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นรวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้แก่ลักษณะภูมิทัศน์ความสะอาดในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่นสภาพของเส้นทางฤดูกาลระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการคือความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงเช่นถนน ไฟฟ้าแหล่งน้ำการจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกิดขีดความสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการคือการพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมคือการพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้างและประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ให้ความหมายและแนวคิดการมีส่วนร่วมไว้ในมุมมองที่กว้างว่าเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่างๆทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบแนวคิดการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการเข้าร่วมของมวลชนอย่างกว้างขวางในการเลือกการบริการและการประเมินผลของแผนงานและโครงการต่างๆที่จะนำมาซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้นซึ่งการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นอิทธิพลของประชาชนต่อการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรและการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรเพื่อการผลิต

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและการดำเนินการกิจกรรมต่างๆจะสร้างโอกาสด้านสังคมและเศรษฐกิจเพื่อยกระดับรายได้การจ้างงานและเพิ่มการกินคืออยู่ดี

3. การมีส่วนร่วมเป็นการตัดสินใจของประชาชนที่สนองต่อความต้องการในการที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนชนชั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจและสังคมเพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองนำมาซึ่งการกระจายอำนาจทางการบริหารและทรัพยากรสู่ท้องถิ่น

ไพรัช เตชะรินทร์ (2527) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายๆเรื่องร่วมกัน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนมีบทบาทร่วมในการตัดสินใจกับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา หรือเพื่อการพัฒนาชุมชนนั้นๆให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

2. ลักษณะการมีส่วนร่วม

องค์การสหประชาชาติ (1981) ได้แบ่งรูปแบบลักษณะการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นกันเอง หมายถึงการมีส่วนร่วมแบบอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันเองของชุมชน เพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอกและเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ เป็นการมีส่วนร่วมโดยการเห็นชอบ หรือสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่ของฝ่ายรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลหรือโดยการบังคับโดยตรง เป็นการมีส่วนร่วมแบบผู้กระทำได้รับผลทันทีแต่ไม่ได้ผลในระยะยาวและมักจะมีผลเสียจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

นำชัย ทนุผล (2540) เสนอแนวทางลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการวางแผน เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการและร่วมกันดำเนินโครงการให้บรรลุเป้าหมาย

2. การวางแผนดำเนินกิจกรรม เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมในการระบุปัญหาแล้วและดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาก็จะเป็นการสร้างทักษะและเสริมศักยภาพในด้านต่างๆคู่กันไป

3. การลงทุนและลงมือปฏิบัติ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมลงทุนหรือลงมือปฏิบัติในโครงการ ตัดว่าเป็นการร่วมสร้างสินทรัพย์ให้แก่ชุมชน ดังนั้น นักวางแผนหรือนักพัฒนาควรเชิญชวนให้ประชาชนร่วมลงทุนด้วยวัสดุหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน อันเป็นการสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่แก่ประชาชนในชุมชน

4. การติดตามและประเมินผล การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการว่าประสบความสำเร็จ หรือมีปัญหาอุปสรรคใด ก็เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไข และเรียนรู้กระบวนการวางแผนอย่างครบวงจร ทำให้ประชาชนนำกระบวนการวางแผนไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่นต่อไป

ไพรัช เตชะรินทร์ (2527) ได้สรุปหลักการและแนวทางการพัฒนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไว้ว่า

1. ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม
2. กิจกรรมต้องดำเนินการในรูปกลุ่มเพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน
3. ให้คำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชนปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
4. กิจกรรมที่ต้องสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรวัฒนธรรมชุมชน
5. การเริ่มต้นควรอาศัยผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านเคารพนับถือ
6. ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น

ปกรณ์ปริยากร (2527) ได้ให้แนวคิดว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคือการที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ไขและร่วมมีผลประโยชน์ซึ่งกระทำได้ 4 ลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นพื้นฐานของชุมชน
2. เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆเพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน
3. เป็นผู้ที่มีบทบาทในการปรับปรุงวิธีการกระจายสินค้าและบริการให้สมบูรณ์ขึ้น
4. เป็นผู้ที่พึงพอใจและมีแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
5. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น

พยอม ธรรมบุตร (2549) ได้กำหนดบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมของการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นไว้ 4 ระดับดังนี้

1. การมีส่วนร่วมระดับการตัดสินใจ (Decision Making Level) ชุมชนท้องถิ่นควรมีโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจก่อนเริ่มการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนโดยชุมชนควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนถ้ามีการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนควรมีการประชุมแล้วลง

ความเห็นร่วมกันในการตัดสินใจว่าควรหรือไม่ควรพัฒนาการท่องเที่ยวและถ้าจะพัฒนาควรพัฒนาไปในลักษณะใด

2. การมีส่วนร่วมระดับการวางแผน (Planning Level) ชุมชนควรร่วมกับวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพราะชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรการร่วมวางแผนคือการร่วมรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ต่างๆของการพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว (Implementation Level) ชุมชนควรเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยวเช่นที่พักแรมโฮมสเตย์ร้านอาหารท้องถิ่นร้านขายสินค้า OTOP บริการนำเที่ยวบริการเช่ารถเช่าเรือดำน้ำและการเดินป่า

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (Evaluation Level) ชุมชนควรประเมินผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาให้ยั่งยืนและระยะยาว

การมีส่วนร่วมของชุมชนในทั้ง 4 ระดับดังกล่าวทำให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและสร้างความเป็นเจ้าของ (Ownership) ของธุรกิจชุมชนทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกันหลายรูปแบบ ซึ่งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543) และ Jamieson and Noble (2000) แบ่งไว้ 5 รูปแบบ ได้แก่

1. เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม โดยที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆอยู่ในหรือใกล้ที่อยู่อาศัย หรือที่ทำกินของชุมชน

2. ผู้จำหน่ายสินค้าในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

3. ผู้ให้บริการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่หรือยังไม่มีการลงทุนในธุรกิจบริการใดๆ ประชาชนมักมีโอกาสให้บริการการท่องเที่ยวในระยะเริ่มแรก เช่น ที่พักในชุมชน ร้านจำหน่ายอาหาร และห้องสุขา

4. ผู้ให้บริการการท่องเที่ยวในชุมชน องค์กรชุมชนในบางพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งหรือมีระบบการจัดการที่ดี สามารถให้บริการการท่องเที่ยวในรูปแบบพิเศษ กล่าวคือ การจัดพักแรมในบ้านของประชาชนในท้องถิ่น การนำเที่ยวหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม

5. ผู้พัฒนาหรือควบคุมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันมีหน้าที่พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จัดเก็บและกำจัดของเสีย รวมถึงเป็นผู้จัดบริการการท่องเที่ยวด้วย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริวัฒน์ หอมมาน (2547) ได้ศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านรอบบริเวณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า หมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริมีความพร้อมในระดับมากด้านการเข้าถึง มีความพร้อมในระดับปานกลางในด้านสิ่งดึงดูดใจ ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และพื้นที่ในการบริหารจัดการ นักท่องเที่ยว และมีความพร้อมในระดับน้อยในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

อภิรมย์ พรหมจรรยา คมสันต์ รัชตพันธ์ และประภัสรา กิจไพบูลย์ทวี (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่กระตุ้นให้เกิดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากแหล่งธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่และจะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้โดยชุมชนพิจารณาจากสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่แท้จริงที่นักท่องเที่ยวสามารถได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนบทที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวชายทะเลทั่วไป ของจังหวัดภูเก็ต และยังพบว่าวิถีชีวิตของชาวบ้านกำลังเปลี่ยนแปลง โดยมีการรวมกลุ่มก่อตั้งชุมชนที่เข้มแข็ง มีการเริ่มทำกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยประชาชนในหมู่บ้าน เริ่มจากการนั่งเรือท่องเที่ยวพายเรือเล่นของหมู่บ้านซึ่งขณะนั้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์และการจัดการ แต่หลังจากได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต เข้ามาช่วยวางแผนในการดำเนินการ ชุมชนจึงได้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหาของชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านจะมีความเข้มแข็งและรวมตัวกันได้ ถึงแม้ว่าอาจจะมีความอยู่บ้าง แต่ในอนาคตชุมชนคาดหวังว่าจะเป็นชุมชนที่เข้มแข็งอย่างแท้จริง

อรอนงค์ ฤชาฤทธิ์ (2545) ได้ศึกษาระดับศักยภาพของตำบลสัมปทวนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับตำบลสัมปทวน พบว่า ตำบลสัมปทวนมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลางซึ่งปัจจัยด้านระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นองค์ประกอบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถลำดับได้ดังนี้ 1) ด้านระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) พื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ความพร้อมของชุมชน 4) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 5) ด้านลักษณะทางกายภาพ

วรพล วัฒนเหลืออรุณ (2544) ได้ศึกษาความพร้อมของหมู่บ้านห้วยอีค่าง ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝาย เนื่องจากแผนการท่องเที่ยวปี ค.ศ. 2000 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่มีการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชนในเกษตรกรรม พบว่าเป็นการกระจายการท่องเที่ยวสู่ภูมิภาค รวมถึงเป็นการเพิ่มทางเลือกใหม่ในการเดินทางเพื่อการศึกษาและท่องเที่ยว สำหรับชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวรูปแบบนี้สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านเพิ่มขึ้น

เพราะรายได้ของชุมชนท้องถิ่นโดยรวมจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีไม่มากนัก ดังนั้น การท่องเที่ยวประเภทนี้จะสร้างรายได้ให้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นด้วยการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ และทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชนบท และทำให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักในกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจการท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ชัยวุฒิชัย ชัยพันธุ์(2543) ศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ลักษณะเฉพาะของเกษตรกรรมที่สนับสนุนโครงข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาและพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรเกษตรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนเกษตรกรทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านนันทนาการ การเรียนรู้ รวมทั้งก่อให้เกิดกระบวนการในการพัฒนาคน ความตระหนักในคุณค่าของวิถีชีวิตเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากร ในขณะที่ยังคงปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากร เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร สำหรับในเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในรูปของคณะกรรมการที่มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบที่มาจากส่วนราชการต่าง ๆ อาจจะไม่ได้อผล เนื่องจากภาระงานประจำของข้าราชการ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือแนวคิดความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต ความต้องการมีฐานะและชื่อเสียงทางสังคม ความต้องการทางด้านสังคม ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ความต้องการทางด้านความปลอดภัยและมีเสถียรภาพในชีวิต ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการพื้นฐานโดยทั่วไปของบุคลากรที่มักมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในกลุ่มเกษตรกรหรือผู้ประกอบการเกษตร จึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในทิศทางที่เหมาะสม

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทุติยภูมิโดยคัดค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีต่างๆรวมถึงการปฏิบัติงานภาคสนามสังเกตทรัพยากรการท่องเที่ยวความพร้อมต่างๆในการให้บริการและข้อมูลปฐมภูมิคือการใช้แบบประเมินและนำผลจากแบบประเมินมาวิเคราะห์วางแผนการดำเนินงานในการทำวิจัยมีกรอบแนวคิดและวิธีการศึกษาดังนี้

1. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

เจ้าของโครงการที่ประกวดได้รางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการเกษตร โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวน 2 โครงการได้แก่

1.1 แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 นายณรงค์ บัวศรี เลขที่ 8 หมู่ 14 แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ

1.2 แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 นายยวง เขียวนิล เลขที่ 91/1 ม.7 บ.ราษฎร์นิยม ต. ราษฎร์นิยม อ. ไทรน้อย จ.นนทบุรี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากเจ้าของโครงการที่ประกวดได้รางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้นำในชุมชนทั้ง 2 โครงการ ได้แก่ แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ และ ต. ราษฎร์นิยม อ. ไทรน้อย จ.นนทบุรี

1.2 เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่บุคลากรของสำนักงานเกษตรเขตสะพานสูงและไทรน้อย และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

1.3 ผู้ชำนาญการด้านการท่องเที่ยวและตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการที่หลากหลายได้แก่การศึกษาเอกสารการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่อ้างอิงถึงรูปแบบและวิธีการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่ศึกษาและการศึกษาในภาคสนามในพื้นที่ดังนี้

3.1 การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารทางวิชาการตำราบทความเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทฤษฎีการจัดการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายสิ่งที่ศึกษาตลอดจนเอกสารเผยแพร่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.1.2 นำข้อมูลต่างๆที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาเขียนสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยปรึกษาและขอคำชี้แนะจากที่ปรึกษาเพื่อให้ความชัดเจนและใช้เป็นแนวทางการทำวิจัย

3.1.3 ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารเพื่อนำมาวิเคราะห์เอกสารสร้างแบบสัมภาษณ์และเลือกใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่จัดทำโดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นเอกสารอ้างอิงหลัก เพื่อจัดทำแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อใช้วิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่ง

3.2 การศึกษาภาคสนาม

3.2.1 ผู้วิจัยติดต่อขอข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเขตสะพานสูง และไทรน้อยพร้อมทั้งประสานงานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในการติดต่อขอสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยผู้วิจัยเดินทางเข้าไปในชุมชน เพื่อสังเกตสิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่บันทึกลงในสมุดบันทึกของผู้วิจัยและใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ขึ้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การพูดคุยทักทายสนทนาเรื่องทั่ว ๆ ไปของชุมชน กับเจ้าของโครงการพื้นที่เกษตรและผู้นำชุมชนแต่ละแห่ง โดยถามถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ด้านรูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชนมีลักษณะเป็นอย่างไร มีกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของชุมชน

3.2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรของสำนักงานเกษตรเขตสะพานสูง และไทรน้อย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้ชำนาญการด้านการท่องเที่ยวและตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อการเข้าประเมินศักยภาพในพื้นที่แต่ละแห่ง

3.2.3 เมื่อเก็บข้อมูลครบถ้วน นำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์สรุปผล ซึ่งจะเป็นข้อมูลการจัดการ และปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในการศึกษาครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้ทฤษฎีแนวคิดเป็นกรอบในการวิเคราะห์

นำแบบสัมภาษณ์และแบบประเมินมาดำเนินการ จัดทำข้อมูลตามกระบวนการและขั้นตอนของการวิเคราะห์ เพื่อทำการทดสอบทางสถิติ สำหรับการนำไปต่อบวัตถุประสงค์ของการวิจัย แปลผลและสรุปผลการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติ วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่ออธิบายศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่ง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ได้แก่การรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของแหล่งเกษตรแต่ละพื้นที่ ในด้านตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะการทำเกษตร จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดปัญหาและอุปสรรครูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชนกิจกรรมในพื้นที่ของชุมชน

2. แบบประเมินจัดทำแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดย เลือกใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่จัดทำโดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นเอกสารอ้างอิงหลัก เพื่อใช้วิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่งเพื่อให้มีมาตรฐานและมีความน่าเชื่อถือโดยพิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึงความสามารถในการดำเนินงานวางแผนควบคุมดูแลและจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านต่างๆดังนี้คือ

1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีโครงสร้างการบริหารงาน ระเบียบข้อบังคับ แสดงให้พนักงานทุกคนรับรู้และปฏิบัติตาม

1.2 การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ มีแผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างชัดเจน และจัดแสดงให้กับนักท่องเที่ยว

1.3 การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำแหล่งท่องเที่ยวและมียุทธศาสตร์ปฐมพยาบาลพร้อมยาสามัญประจำบ้าน

1.4 การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว มีการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียภายในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

1.5 การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ ชุมชนยอมรับ "ได้รับประโยชน์และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

1.6 การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว มีการสร้างเครือข่ายกับองค์กรระดับภาค ระดับประเทศ หรือนานาชาติ

1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.8 การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว มีแผนการบำรุงรักษาอย่างเป็นระบบ

1.9 การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร มีการส่งเสริมการขายการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรระดับประเทศ

1.10 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีสื่อเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เช่นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์และเว็บไซต์ เป็นต้น

2. ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึงความพร้อมในการจัดหาบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอีกทั้งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านต่างๆดังนี้คือ

2.1 เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาจากการเดินทางเข้าถึงได้สะดวกทุกฤดูกาล

2.2 ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานเช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์

2.3 ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหรือใกล้เคียง

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีบริการอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวและมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว มีบุคลากรพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวตลอดเวลา

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว มีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว

3. ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึงความสามารถในการสร้างความคุ้มค่าให้กับตัวสินค้าที่ให้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านต่างๆดังนี้คือ

3.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มีการบรรยายกิจกรรม การฉายวีดิทัศน์แนะนำสถานที่และกติกากาการปฏิบัติตนสำหรับนักท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว

3.2 การให้บริการมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับการท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

3.3 ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก มีร้านขายของใช้ประจำวันของฝากและของที่ระลึกทั้งภายในและบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว

3.4 ความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมเสริมสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้พักผ่อนหรือบันเทิงในแหล่งท่องเที่ยว

3.5 การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว มีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเช่นแผ่นพับ เอกสารบอร์ดหรือป้ายสื่อความหมาย และมีการสาธิตวิธีการปฏิบัติ

3.6 การให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีการบริการด้านยานพาหนะนำชมสถานที่อย่างเหมาะสมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว มีการให้บริการติดต่อสื่อสารเช่นส่งจดหมาย โทรศัพท์ โทรสารภายในประเทศ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.8 การให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ มีสถานที่ให้บริการจัดการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว

3.9 การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ มีการจัดการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการเช่นห้องน้ำ ทางลาดเอียงสำหรับพื้นต่างระดับ

4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึงความสามารถในการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านต่างๆดังนี้คือ

4.1 ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะ มีเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะที่โดดเด่น

4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงหรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.3 สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว มีสภาพธรรมชาติที่สวยงามและมีการตกแต่งภูมิทัศน์ให้กลมกลืนกับธรรมชาติ

4.4 ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท มีแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง

4.5 การได้รับรางวัล ใบรับรอง หรือใบประกาศเกียรติคุณ เคยได้รับรางวัลในด้านต่างๆ

4.6 ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นและหลากหลายประเภท

4.7 ความโดดเด่นและหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่โดดเด่นและหลากหลายประเภท

4.8 การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร มีกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตรกรทั้งภายในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบ

การประเมินตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพ ในแต่ละองค์ประกอบหลักการประเมินมาตรฐานคุณภาพ ตัวชี้วัดของปัจจัยหลัก หรือปัจจัยรอง / ตัวแปรหลักหรือตัวแปรรอง ของแต่ละองค์ประกอบ ค่าความสำคัญของแต่ละตัวชี้วัดจะอยู่ในรูปของ ค่าคะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 1	ศักยภาพต่ำ
ค่าคะแนน 2	ศักยภาพปานกลาง
ค่าคะแนน 3	ศักยภาพสูง

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว ใช้คะแนนของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับทัศนคติ เป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

$$\begin{aligned} \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} &= \frac{(3-1)}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

โดยมีเกณฑ์คะแนนของค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนระหว่าง 2.34- 3 คะแนน

มีศักยภาพระดับสูง

คะแนนระหว่าง 1.67-2.33 คะแนน

มีศักยภาพระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 1-1.66 คะแนน

มีศักยภาพระดับต่ำ

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสรุปสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการวิเคราะห์ SWOT

แหล่งเกษตรกรรมแห่งที่ 1

เจ้าของพื้นที่ นายณรงค์ บัวศรี

เลขที่ 8 หมู่ 14 แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

ลักษณะการทำเกษตรกรรม เกษตรทฤษฎีใหม่ ไร่นาสวนผสม

เนื้อที่ 25 ไร่ แบ่งเป็น

นาข้าว 12 ไร่

บ่อน้ำ 5 ไร่ เลี้ยงปลาตะเพียน ปลาดุก ปลาหมอ

ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผัก 7 ไร่ ประกอบด้วย มะพร้าว มะม่วง กัลย น้อยหน่า

กระท้อน ต้นโมกเตยหอม หมากแดง ใผ่สีทอง มะนาว ชะอม พริก มะเขือ มะระขี้นก ขี้เหล็ก

ผักบุ้ง ถั่วฝักยาว ตะไคร้

ที่อยู่อาศัย โรงเรือน โรงสีข้าว เรือนเพาะชำ 1 ไร่

แผนที่

- จุดแข็ง
1. ถูกจัดตั้งเป็นโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เขตสะพานสูง
  2. ทำเกษตรกรรมกับครอบครัวและบุตรชาย จึงไม่มีปัญหาด้านการจ้างแรงงาน หรือพึ่งพาผู้อื่นในการทำงานในสวนเกษตร
  3. เกษตรกรทำเกษตรมาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ ได้เรียนรู้วิธีการและมีประสบการณ์การทำเกษตรมาตั้งแต่เด็กอีกทั้งมีความรู้หลากหลายจากการเข้าร่วมอบรมและศึกษาดูงานหลายแห่งจึงสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้าชมได้เป็นอย่างดี
  4. ปลูกพืชทุกอย่างเอง โดยมีการวางแผน เพื่อให้มีรายได้ รายวัน รายอาทิตย์และรายปี จากสวนเกษตรผสมผสาน อีกทั้งยังมีพื้นที่ให้เช่าทำสวน ทำร้านอาหาร ทำที่พัก จึงไม่เดือดร้อนเรื่องรายได้ สามารถทำการเกษตรไปตลอดได้
  5. พื้นที่ล้อมรอบใกล้เคียงเป็นของญาติพี่น้อง สามารถพึ่งพากันได้เมื่อเกิดปัญหา เช่นน้ำท่วม
  6. สามารถเดินทางเข้าพื้นที่ได้หลายเส้นทางทั้งทางรถและทางเรือ
  7. มีร้านอาหารและบ้านพักให้บริการในพื้นที่
  8. มีเอกสารแผ่นพับแจกแก่ผู้เข้าชม ผู้มาศึกษาดูงาน
  9. มีห้องขนาดใหญ่ (ห้องประชุม) ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อพูดคุยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้
  10. มีป้ายบอกทางชัดเจน เป็นระยะๆ
- จุดอ่อน
1. การมีแรงงานไม่พอเพียง ในบางครั้งเมื่อเกิดปัญหาในสวน เช่นน้ำท่วม
  2. ผู้นำชมมีจำนวนไม่เพียงพอหากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก
  3. พื้นที่ใกล้เคียงมีธุรกิจการรับซื้อและกำจัดขยะ ซึ่งก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนนักท่องเที่ยว แต่เป็นพื้นที่ของพี่สาวจึงไม่สามารถทำอะไรได้
  4. ไม่มีห้องน้ำหรือพื้นที่พักผ่อนระหว่างทางเดินชมสวน จึงไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเด็ก ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ
  5. การเที่ยวภายในสวนเกษตรไม่ได้เป็นในรูปแบบที่นักท่องเที่ยวไทยคุ้นเคย คือไม่สามารถเก็บผลผลิตจากต้นได้เอง เพราะเกษตรกรจะเก็บผลผลิตไปขายเองที่ตลาด
- โอกาส
1. ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม เขตสะพานสูง ในเรื่องการจัดทำป้ายบอกเส้นทาง ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นพับโบรชัวร์ และอำนวยความสะดวกในการติดต่อศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ

2. การได้รับรางวัลรองชนะเลิศ ประเภทเกษตรทฤษฎีใหม่ จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กปร.) เป็นอีกหนึ่งช่องทางของการประชาสัมพันธ์สวนเกษตรให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น
3. การเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากการที่สภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยลง ทำให้ผู้คนให้ความสนใจเรียนรู้การเดินทางตามเส้นทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น อีกทั้งตามโรงเรียนหรือสถาบันให้ความรู้ต่างๆก็บรรจุเรื่องการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร
4. พื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งสุหร่าและวัด

ข้อจำกัด

1. พื้นที่สวนอื่นๆบริเวณใกล้เคียงไม่ได้จัดตั้งเป็นเครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยวและมีหลายพื้นที่ที่ถูกขายไป เกษตรกรเลิกทำสวน
2. อาชีพชาวสวนไม่ใช่สิ่งที่คนรุ่นใหม่ต้องการ

แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2

เจ้าของพื้นที่

นายยวง เขียวนิล

91/1 ม.7 บ.ราษฎร์นิยม ต. ราษฎร์นิยม อ. ไทรน้อย จ.นนทบุรี 11150

ลักษณะการทำเกษตรกรรม เกษตรทฤษฎีใหม่

เนื้อที่

44ไร่ แบ่งเป็น

นาข้าว

บ่อน้ำ เลี้ยงปลาบึก ปลาสร้อย ปลาตะเพียน ปลาดุก ปลาหมอ

ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผัก ประกอบด้วย ลิ้นจี่ ลำไย ทุเรียนนนท์ จำปาตะ ชมพู่มะดัน

มะขาม มะพร้าว มะม่วง กัลฉวย น้อยหน่า กระท้อน เตยหอม หมาแดง ฝรั่ง ฝรั่งหวาน ฝรั่ง

ทอง ยางนา ยูคาลิปตัส มะนาว ชะอม พริก หน่อไม้ฝรั่ง ผักหวาน ยอ ตะลิงปิง ขี้เหล็ก

ที่อยู่อาศัย โรงเรือน เรือนเพาะชำ

แผนที่

จุดแข็ง

1. เกษตรกรทำเกษตรโดยเฉพาะแรงงานที่ใช้การพึ่งตนเอง สามีภรรยาโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 7 ส่วน โดยประมาณ แล้วเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่สวนแต่ละสวนอย่างมีระบบตามวันของ สัปดาห์เท่าที่ทำได้ เท่าที่มีแรงทำ
2. ปลูกพืชหลากหลายชนิด ให้มีผลผลิตทุกฤดูกาล ขายผลผลิตได้ทั้งปีและมีรายได้ต่อเนื่อง โดยไม่เร่งผลผลิตโดยใช้สารกระตุ้นใด ๆ นอกจากชีวภาพ แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะผลผลิตที่ สมบูรณ์เท่านั้น
3. เกษตรกรมีองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรเป็นอย่างดี เนื่องจากเรียนรู้ วางแผนและปฏิบัติทุกขั้นตอนด้วยตนเองตั้งแต่ตั้งใจเริ่มทำการเกษตร จึงสามารถถ่ายทอด ขั้นตอน วิธีการ ปัญหา การแก้ไขปัญหาได้อย่างมีแบบแผน
4. เกษตรกรมีความรอบรู้ด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี 1) เป็นหมอดินอาสา 2) ประมงอาสา 3) เป็นครูท้องถิ่น สอนวิชาภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม ทุก สัปดาห์ที่โรงเรียนราษฎร์นิยม โดยทำหลักสูตรการสอนเอง 4) บรรยายนอกสถานที่ เช่น วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ อำเภอไทรน้อย 5) เป็นสถานที่ฝึกงานของนักศึกษา 6) เป็นประธานกลุ่มศูนย์พันธุ์ข้าวชุมชน 7) เป็นประธานกลุ่มแปรรูปผลผลิตเกษตร 8) เป็น วิทยากรอบรมกลุ่มออมทรัพย์ 9) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 10) เปิดเวทีระดม ความคิดทำแผนแม่บทชุมชนผู้สูงอายุ 11) ร่วมโครงการคลองสวยน้ำใส 12) ร่วมเป็น อาสาสมัครคุมประพฤติ ช่วยไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน
5. ในสวนเกษตรมีพื้นที่กว้างขวางสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายประเภท แล้วแต่จะมี การร้องขอ

6. ได้รับรางวัลหลากหลายเช่น 1) เกษตรกรดีเด่นระดับภาค ปี 2540 กรมส่งเสริมการเกษตร
 2) หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านดีเด่น ปี 2542 กรมพัฒนาที่ดิน 3) ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน
 ดีเด่น ปี 2542 กรมพัฒนาชุมชน 4) ผู้นำอาชีพก้าวหน้าดีเด่นระดับจังหวัด ปี 2543
 กระทรวงมหาดไทย 5) เกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ ปี 2549 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 ฯลฯ
7. มีศักยภาพในด้านพื้นที่ที่เพียงพอในการทำโฮมสเตย์ได้
- จุดอ่อน
1. มีแรงงานไม่เพียงพอกับขนาดของสวน มีพืชผลมากมายถูกทิ้งให้เสียหาย เพราะเก็บเกี่ยว
 ไม่ทัน
  2. ผู้นำชมมีจำนวนไม่เพียงพอหากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เพราะมีแค่ 1 คน
  3. ไม่มีห้องน้ำ หรือพื้นที่พักผ่อนระหว่างทางเดินชมสวน จึงไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว
 โดยเฉพาะเด็ก ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ
  4. เกษตรกรมีความสนใจเรื่องการปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ไม่มากนัก เพราะรู้ว่า
 จำนวนแรงงานไม่พอรองรับนักท่องเที่ยวได้ และไม่ต้องการจะวุ่นวายมาก แต่ยินดีที่จะ
 สามารถให้ความรู้ถ่ายทอดสู่คนจำนวนมาก
  5. การเที่ยวภายในสวนเกษตรไม่ได้เป็นในรูปแบบที่นักท่องเที่ยวไทยคุ้นเคย คือไม่สามารถ
 เก็บผลผลิตจากต้นได้เอง เพราะเกษตรกรจะเก็บผลผลิตไปขายเองที่ตลาด
- โอกาส
1. การได้รับรางวัลรองชนะเลิศ ประเภทเกษตรทฤษฎีใหม่ จากสำนักงานคณะกรรมการ
 พิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 (กปร.) จึงเป็นการรับประกันคุณภาพของสวนเกษตรได้ และเป็นอีกหนึ่งช่องทาง
 ประชาสัมพันธ์สวนเกษตรให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น
  2. การเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำลังได้รับความนิยมเพิ่ม
 ขึ้นเรื่อยๆ จากการศึกษาที่สภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยลง ทำให้ผู้คนให้ความสนใจเรียนรู้การเดินทาง
 เส้นทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นอีกทั้งตามโรงเรียนหรือสถาบันให้ความรู้ต่างๆ
 บรรจุเรื่องการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร
  3. พื้นที่เกษตรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง คือตลาดน้ำลำพญา
- ข้อจำกัด
1. พื้นที่สวนอื่นๆบริเวณใกล้เคียงไม่ได้จัดตั้งเป็นเครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพราะพื้นที่สวน
 ใหญ่โดยรอบเป็นที่นาให้เช่า ไม่ใช่เจ้าของทำเอง
  2. ไม่ได้อยู่ในความสนใจและการดูแลจากภาครัฐ

4.2 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่เกษตรทั้ง 2 แห่ง เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มี 4 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด

โดยการประเมินตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพ ในแต่ละองค์ประกอบหลัก การประเมินศักยภาพตัวชี้วัดของปัจจัยหลัก หรือปัจจัยรอง / ตัวแปรหลักหรือตัวแปรรอง ของแต่ละองค์ประกอบ ของแต่ละตัวชี้วัดจะอยู่ในรูปของ ค่าคะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 1 =	ศักยภาพต่ำ
ค่าคะแนน 2 =	ศักยภาพปานกลาง
ค่าคะแนน 3 =	ศักยภาพสูง

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับทัศนคติ เป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{(3-1)}{3} = 0.66$$

โดยมีเกณฑ์คะแนนของค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนระหว่าง 2.34- 3 คะแนน	มีศักยภาพระดับสูง
คะแนนระหว่าง 1.67-2.33 คะแนน	มีศักยภาพระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 1-1.66 คะแนน	มีศักยภาพระดับต่ำ

แหล่งเกษตรกรรมที่ 1 เกษตรกร นายณรงค์ บัวศรี เขตสะพานสูง

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยผลสรุประดับศักยภาพของแหล่งเกษตรกรรม สะพานสูง

ตัวชี้วัด	จำนวน (ร้อยละ)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย
	ต่ำ (1)	ปาน กลาง (2)	สูง (3)		
1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร					
1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว	0	5(62.5)	3(37.5)	19	2.38
1.2 การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ	0	2(25)	6(75)	22	2.75
1.3 การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว	2(25)	6(75)	0	14	1.75
1.4 การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว	0	7(87.5)	1(12.5)	17	2.13
1.5 การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ	1(12.5)	7(87.5)	0	15	1.88
1.6 การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว	1(12.5)	7(87.5)	0	15	1.88
1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0	7(87.5)	1(12.5)	17	2.13
1.8 การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการ ท่องเที่ยว	0	6(75)	2(25)	18	2.25
1.9 การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนา ผลิตภัณฑ์เกษตร	0	2(25)	6(75)	22	2.75
1.10 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว	0	1(12.5)	7(87.5)	23	2.88
				รวม	2.27
2. ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
2.1 เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	0	2(25)	6(75)	22	2.75
2.2 ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน	0	1(12.5)	7(87.5)	23	2.88
2.3 ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	0	2(25)	6(75)	22	2.75
2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	0	0	8(100)	24	3
2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาด พื้นที่	1(12.5)	5(62.5)	2(25)	17	2.13
2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรรองรับ นักท่องเที่ยว	4(50)	4(50)	0	12	1.5

ตัวชี้วัด	จำนวน (ร้อยละ)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย
	ต่ำ (1)	ปาน กลาง (2)	สูง (3)		
2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	2(25)	5(62.5)	1(12.5)	15	1.88
รวม				15	1.88
3. ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร					
3.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับ นักท่องเที่ยว	0	7(87.5)	1(12.5)	17	2.13
3.2 การให้บริการมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับ นักท่องเที่ยว	3(37.5)	4(50)	1(12.5)	14	1.75
3.3 ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก	5(62.5)	3(37.5)	0	11	1.38
3.4 ความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว	1(12.5)	5(62.5)	2(25)	17	2.13
3.5 การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่ง ท่องเที่ยว	0	2(25)	6(75)	22	2.75
3.6 การให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับ นักท่องเที่ยว	8(100)	0	0	8	1
3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว	0	0	8(100)	24	3
3.8 การให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้	0	5(62.5)	3(37.5)	19	2.38
3.9 การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ	8(100)	0	0	8	1
รวม				19	1.95
4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร					
4.1 ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ ความรู้เฉพาะ	0	1(12.5)	7(87.5)	23	2.88
4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญา ท้องถิ่น	0	0	8(100)	24	3
4.3 สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	0	5(62.5)	3(37.5)	19	2.38
4.4 ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประเภท	0	6(75)	2(25)	18	2.25
4.5 การได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ	0	0	8(100)	24	3

ตัวชี้วัด	จำนวน (ร้อยละ)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย
	ต่ำ (1)	ปาน กลาง (2)	สูง (3)		
4.6 ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	2(25)	3(37.5)	3(37.5)	17	1.13
4.7 ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	1(12.5)	6(75)	1(12.5)	16	2
4.8 การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร	1(12.5)	6(75)	1(12.5)	16	2
				รวม	2.46

จากตารางที่ 1 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่เกษตรกรรม แหล่งที่ 1 เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มี 4 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด พบว่า

แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 มีศักยภาพสูงสุดด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2.46 คะแนน รองลงมาคือศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2.29 คะแนน ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2.27 คะแนน และศักยภาพต่ำสุดคือ ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 1.95 คะแนน

ผลการประเมินตัวชี้วัดที่มีคะแนนประเมินสูงสุดคือ ความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว และการได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ มีคะแนนประเมินเท่ากันคือเต็ม 3 คะแนน แสดงว่ามีศักยภาพในระดับสูงและตัวชี้วัดที่มีคะแนนประเมินต่ำสุดคือ การให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับนักท่องเที่ยวและการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ มีคะแนนประเมินเท่ากันคือ 1 คะแนน แสดงว่ามีศักยภาพในระดับต่ำ

ผลการประเมินองค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือความสามารถในการดำเนินงานวางแผนควบคุมดูแลและจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 10 ตัว พบว่าได้คะแนน 2.27 มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้คะแนนสูงสุดในด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว 2.88 คะแนนรองลงมาได้แก่ การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบและการส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร ได้คะแนนเท่ากันที่ 2.75 และได้คะแนนน้อยที่สุดคือด้านการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ได้คะแนน 1.75 ซึ่งสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

1.2 การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งผู้ประเมินถึงร้อยละ 75 เห็นว่ามีศักยภาพในระดับสูง

1.3 การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 75

1.4 การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 87.5

1.5 การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.88 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 87.5

1.6 การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.88 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 87.5

1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 87.5

1.8 การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

1.9 การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

1.10 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.88 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 87.5

ผลการประเมินองค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือความพร้อมในการจัดหาบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอีกทั้งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวชี้วัด 7 ตัว พบว่าได้คะแนน 2.29 มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้คะแนนสูงสุดในด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน 2.88 คะแนน และรองลงมาคือด้านเส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งได้คะแนนเท่ากันคือ 2.75 และได้คะแนนต่ำสุดด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว คือ 1.5 คะแนน ซึ่งสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

2.1 เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

2.2 ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.88 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 87.5

2.3 ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.5 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.88 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

ผลการประเมินองค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือ ความสามารถในการสร้างคุณค่าให้กับตัวสินค้าที่ให้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวชี้วัด 9 ตัว พบว่าได้คะแนน 1.95 มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้คะแนนสูงสุดในด้านการให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยวคือ 3 คะแนน และรองลงมาคือด้านการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งได้คะแนน 2.75 และได้คะแนนต่ำสุดในด้านการให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับนักท่องเที่ยวและการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการได้คะแนนเท่ากันคือ 1 คะแนน ซึ่งสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

3.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 87.5

3.2 การให้บริการมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.3 ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ

3.4 ความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.5 การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

3.6 การให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

3.8 การให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

3.9 การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

ผลการประเมินองค์ประกอบที่ 4 ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือความสามารถในการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวชี้วัด 8 ตัว พบว่าได้คะแนน 2.46 มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ซึ่งได้คะแนนสูงสุดในความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่นและการได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ ซึ่งได้คะแนนเท่ากันคือ 3 คะแนน และรองลงมาคือความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะซึ่งได้คะแนน 2.88 และได้คะแนนต่ำสุดด้านความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรคือ 1.13 คะแนน ซึ่งสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

4.1 ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.88 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

4.3 สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

4.4 ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

4.5 การได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

4.6 ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ

4.7 ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

4.8 การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

แหล่งเกษตรกรรมที่ 2 เกษตรกร นายยวง เขียวนิล ต.ไทรน้อย

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยผลสรุประดับศักยภาพของแหล่งเกษตรกรรม ไทรน้อย

ตัวชี้วัด	จำนวน (ร้อยละ)			คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย
	ต่ำ (1)	ปานกลาง (2)	สูง (3)		
1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	5(62.5)	3(37.5)	0	11	1.38
1.2 การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ	0	3(37.5)	5(62.5)	21	2.63
1.3 การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว	2(25)	2(25)	4(50)	18	2.25
1.4 การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว	0	2(25)	6(75)	22	2.75
1.5 การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ	0	5(62.5)	3(37.5)	19	2.38
1.6 การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว	1(12.5)	4(50)	3(37.5)	18	2.25
1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0	7(87.5)	1(12.5)	17	2.13
1.8 การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว	0	6(75)	2(25)	18	2.25
1.9 การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร	1(12.5)	5(62.5)	2(25)	17	2.13
1.10 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว	4(50)	4(50)	0	12	1.5
				รวม	2.17

ตัวชี้วัด	จำนวน (ร้อยละ)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย
	ต่ำ (1)	ปาน กลาง (2)	สูง (3)		
2. ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร					
2.1 เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2(25)	2(25)	4(50)	18	2.25
2.2 ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน	0	6(75)	2(25)	18	2.25
2.3 ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	0	5(62.5)	3(37.5)	19	2.38
2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	6(75)	2(25)	0	10	1.25
2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาด พื้นที่	3(37.5)	4(50)	1(12.5)	14	1.75
2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับ นักท่องเที่ยว	3(37.5)	4(50)	1(12.5)	14	1.75
2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	3(37.5)	3(37.5)	2(25)	15	1.88
				รวม	1.93
3. ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร					
3.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับ นักท่องเที่ยว	0	2(25)	6(75)	22	2.75
3.2 การให้บริการมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับ นักท่องเที่ยว	2(25)	3(37.5)	3(37.5)	17	2.13
3.3 ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก	6(75)	2(25)	0	10	1.25
3.4 ความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว	2(25)	6(75)	0	14	1.75
3.5 การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่ง ท่องเที่ยว	1(12.5)	5(62.5)	2(25)	17	2.13
3.6 การให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับ นักท่องเที่ยว	7(87.5)	1(12.5)	0	9	1.13
3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว	0	5(62.5)	3(37.5)	19	2.38
3.8 การให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้	0	2(25)	6(75)	22	2.75
3.9 การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ	8(100)	0	0	8	1
				รวม	1.92

ตัวชี้วัด	จำนวน (ร้อยละ)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย
	ต่ำ (1)	ปาน กลาง (2)	สูง (3)		
4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร					
4.1 ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ ความรู้เฉพาะ	0	5(62.5)	3(37.5)	19	2.38
4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญา ท้องถิ่น	0	0	8(100)	24	3
4.3 สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	1(12.5)	4(50)	3(37.5)	18	2.25
4.4 ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประเภท	0	6(75)	2(25)	18	2.25
4.5 การได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ	0	0	8(100)	24	3
4.6 ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทาง การเกษตร	1(12.5)	5(62.5)	2(25)	17	2.13
4.7 ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมใน แหล่งท่องเที่ยว	2(25)	4(50)	2(25)	16	2
4.8 การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร	0	5(62.5)	3(37.5)	19	2.38
				รวม	2.42

จากตารางที่ 2 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่เกษตรกรรม แหล่งที่ 2 เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มี 4 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด พบว่า

แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 มีศักยภาพสูงสุดด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2.42 คะแนน รองลงมาคือศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2.17 คะแนน ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 1.93 คะแนน และศักยภาพต่ำสุดคือ ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 1.92 คะแนน

ผลการประเมินตัวชี้วัดที่มีคะแนนประเมินสูงสุดคือ ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่นและการได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ มีคะแนนประเมินเท่ากันคือเต็ม 3 คะแนน แสดงว่ามีศักยภาพในระดับสูง และตัวชี้วัดที่มีคะแนนประเมินต่ำสุดคือ การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการคือมีคะแนนประเมิน 1 คะแนน แสดงว่ามีศักยภาพในระดับต่ำ

ผลการประเมินองค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ความสามารถในการดำเนินงานวางแผนควบคุมดูแลและจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 10 ตัว พบว่าได้คะแนน 2.17 มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้คะแนนสูงสุดในด้านการจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว 2.75 คะแนนรองลงมาได้แก่ การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบได้คะแนนเท่ากับที่ 2.63 และได้คะแนนน้อยที่สุดคือด้านโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้คะแนน 1.38 ซึ่งสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

1.2 การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.63 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

1.3 การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

1.4 การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

1.5 การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

1.6 การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินถึงร้อยละ 87.5

1.8 การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

1.9 การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

1.10 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.5 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ

ผลการประเมินองค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือความพร้อมในการจัดให้บริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอีกทั้งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวชี้วัด 7 ตัว พบว่าได้คะแนน 1.93 มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้คะแนนสูงสุดในด้านความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว 2.38 คะแนน และรองลงมาคือด้านเส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ซึ่งได้คะแนนเท่ากันคือ 2.25 และได้คะแนนต่ำสุดด้านความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว คือ 1.25 คะแนน ซึ่งสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

2.1 เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.2 ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.3 ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.88 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

ผลการประเมินองค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือความสามารถในการสร้างคุณค่าให้กับตัวสินค้าที่ให้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวชี้วัด 9 ตัว พบว่าได้คะแนน 1.92 มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้คะแนนสูงสุดในด้านการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวและการให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ คือ 2.75 คะแนน และรองลงมาคือด้านการให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งได้คะแนน 2.38 และได้คะแนนต่ำสุดในด้านการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการได้คะแนนคือ 1 คะแนน ซึ่งสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

3.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

3.2 การให้บริการมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.3 ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ

3.4 ความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.5 การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.6 การให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

3.8 การให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

3.9 การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับต่ำ ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

ผลการประเมินองค์ประกอบที่ 4 ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือความสามารถในการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวชี้วัด 8 ตัว พบว่าได้คะแนน 2.42 มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ซึ่งได้คะแนนสูงสุดในความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่นและการได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ ซึ่งได้คะแนนเท่ากันคือ 3 คะแนน และรองลงมาคือความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะและการเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร ซึ่งได้คะแนนเท่ากันคือ 2.38 และได้คะแนนต่ำสุดด้านความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรคือ 2 คะแนน ซึ่งสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

4.1 ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

4.3 สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

4.4 ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.25 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

4.5 การได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง ซึ่งถูกประเมินโดยผู้ประเมินทั้งหมดถึงร้อยละ 100

4.6 ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

4.7 ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

4.8 การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.38 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับสูง

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินแหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง

แหล่งเกษตรกรรม	คะแนนเฉลี่ย	ระดับศักยภาพ
แหล่งที่ 1 สะพานสูง	2.24	ปานกลาง
แหล่งที่ 2 ไทรน้อย	2.11	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า แหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง มีผลการประเมินศักยภาพเฉลี่ยในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 สรุปคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบแหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง

ตัวชี้วัด	คะแนนเฉลี่ย	
	แหล่งที่ 1	แหล่งที่ 2
1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	2.38	1.38
1.2 การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ	2.75	2.63
1.3 การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว	1.75	2.25
1.4 การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว	2.13	2.75
1.5 การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ	1.88	2.38
1.6 การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว	1.88	2.25
1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.13	2.13
1.8 การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.25	2.25
1.9 การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร	2.75	2.13
1.10 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว	2.88	1.5
รวม	2.27	2.17
2. ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
2.1 เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2.75	2.25
2.2 ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน	2.88	2.25
2.3 ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	2.75	2.38
2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	3	1.25
2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	2.13	1.75
2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว	1.5	1.75
2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	1.88	1.88
รวม	2.29	1.93
3. ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
3.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว	2.13	2.75
3.2 การให้บริการมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว	1.75	2.13
3.3 ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก	1.38	1.25
3.4 ความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว	2.13	1.75
3.5 การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว	2.75	2.13
3.6 การให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับนักท่องเที่ยว	1	1.13

ตัวชี้วัด	คะแนนเฉลี่ย	
	แหล่งที่ 1	แหล่งที่ 2
3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว	3	2.38
3.8 การให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้	2.38	2.75
3.9 การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ	1	1
รวม	1.95	1.92
4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
4.1 ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะ	2.88	2.38
4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3	3
4.3 สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	2.38	2.25
4.4 ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท	2.25	2.25
4.5 การได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ	3	3
4.6 ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	1.13	2.13
4.7 ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	2	2
4.8 การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร	2	2.38
รวม	2.46	2.42

จากตารางที่ 4 สรุปคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบแหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง ได้ดังนี้

แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 สะพานสูง มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 มากที่สุดในด้านความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีคะแนน 3 คะแนน และแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 ไทรน้อย มีคะแนนเพียง 1.25 คะแนน รองลงมาคือด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีคะแนน 2.88 คะแนน และแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 ไทรน้อย มีคะแนนเพียง 1.5 คะแนน ส่วนแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 ไทรน้อย มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 มากที่สุดในด้านการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวและการจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีคะแนน 2.75 คะแนน และแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 สะพานสูง มีคะแนนเพียง 2.13 รองลงมาคือด้านการยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ ซึ่งมีคะแนน 2.38 คะแนน และแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 สะพานสูง มีคะแนนเพียง 1.88

คะแนนรวมของแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 สะพานสูง มีมากกว่าแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 ไทรน้อย ในศักยภาพทุกด้านคือ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับ

ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและศักยภาพการดึงดูดใจ
ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตารางที่ 5 สรุปข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีศักยภาพสูงขึ้น

แหล่งเกษตรกรรม	ข้อเสนอแนะ
แหล่งที่ 1 สะพานสูง	<ol style="list-style-type: none"> มีป้ายบอกเส้นทางเดินท่องเที่ยวและป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับพืชผลในสวน มีที่นั่งพักผ่อนภายในสวน และห้องน้ำในบางจุดที่เหมาะสม สร้างโปรแกรมช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ฤดูไหน เดือนไหนมีผลผลิตอะไรออกมา เพิ่มจำนวนผู้เข้าชมให้มากขึ้น เพิ่มบุคลากรที่คอยดูแลนักท่องเที่ยวมากขึ้น เพิ่มผลผลิตและเพิ่มกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำมากขึ้น เช่น สามารถเก็บผลผลิตบางชนิดที่ต้องการซื้อได้เอง ควรจัดเป็นแพคเกจท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ภาครัฐควรให้การสนับสนุนมากขึ้นทั้งการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักและเรื่องป้ายบอกทางมายังแหล่งเกษตรกรรม

แหล่งเกษตรกรรม	ข้อเสนอแนะ
แหล่งที่ 2 ไทรน้อย	<ol style="list-style-type: none"> ปรับปรุงทัศนียภาพให้สวยงามและเพื่อให้เดินทางท่องเที่ยวในสวนเกษตรได้ง่ายขึ้น เพิ่มป้ายบอกเส้นทางให้เป็นระยะๆมากขึ้น เพิ่มบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ทำการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมเพื่อให้มีคนที่รู้จักมากขึ้น เพื่อเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดให้มีที่จอดรถที่สะดวก มีห้องน้ำและที่พักผ่อนให้บริการในบางจุดในสวน ปรับปรุงระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า หากต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้ง 2 แห่งให้มีศักยภาพสูงขึ้นคือ การจัดการด้านป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายในสวนเกษตร การเพิ่มบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยว การจัดการเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆอีกทั้งเรื่องของการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

4.3 ผลจากการสัมภาษณ์

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรเจ้าของแหล่งเกษตรกรรมและผู้นำชุมชนจากทั้ง 2 แห่ง ได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมทั้งเจ้าของสวน รวมไปถึงประชาชนในท้องถิ่น เริ่มจากการขายพืชผลในสวนเกษตร ได้ราคาที่ดี เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ร้านค้าร้านอาหารในพื้นที่ข้างเคียงก็ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งเกษตร มีหลากหลาย ทั้งวัดและมัสยิดที่สะพานสูง และตลาดน้ำลำพญาที่ไทรน้อย อีกทั้งการเดินทางยังไม่ไกลจากกรุงเทพ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่สามารถสร้างเส้นทางเชื่อมโยงไปกับแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่อยู่ใกล้เคียงได้

3. หากจะจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องใช้ความร่วมมือจากคนในชุมชนในหลายเรื่อง ทั้งในด้านร้านค้า ร้านอาหาร หรือที่พัก เพราะเพียงเจ้าของพื้นที่เกษตรกรรมไม่อาจจัดขึ้นมาให้พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะที่ไทรน้อย

4. ความพร้อมและความต้องการทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรทั้ง 2 แห่งมีความต้องการรองรับการท่องเที่ยว ด้วยเหตุผลสำคัญคือต้องการถ่ายทอดความรู้ด้านการทำการเกษตรและการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่คนจำนวนมากขึ้น และคิดว่าการท่องเที่ยวจะทำให้มีคนเข้ามาสู่แหล่งเกษตรกรรมมากขึ้น มีความสนใจด้านการทำเกษตรมากขึ้น แต่ยังขาดความพร้อมในหลายๆด้าน ทั้งบุคลากรที่คอยให้ความรู้หรือดูแลนักท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ จึงไม่มั่นใจว่าจะสามารถเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้หรือไม่หรือหากเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวก็อาจจะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนไม่มากนัก โดยเฉพาะแหล่งเกษตรกรรมที่ไทรน้อย มีความต้องการทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ก็ยังคงอยากทำเป็นแหล่งความรู้แบบพอเพียงมากกว่า

5. เรื่องที่หน่วยงานภาครัฐต้องสนับสนุนคือเรื่องของการช่วยเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะที่แหล่งเกษตรกรรมไทรน้อย เพราะไม่มีเอกสารประชาสัมพันธ์ใดๆ ทั้งแผนพับให้ข้อมูล แผนที่หรือป้ายบอกทางที่มีการติดต่อกับผู้เข้าชมทุกวันนี้ก็เป็นการที่เกษตรกรจัดการเองคนเดียว ไม่ได้เป็นกลุ่มความร่วมมือใดๆ หรือภาครัฐสามารถเข้ามาช่วยจัดการเรื่องการจัดตั้งรูปแบบองค์กรที่จะช่วยจัดการ บริหารด้านการท่องเที่ยวพื้นที่เกษตรกรรมในชุมชนทั้งหมด

6. แหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่งมีความพร้อมมากในเรื่องของความสมบูรณ์ของผลผลิต ความรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ การใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นความภาคภูมิใจของท้องถิ่น แต่ก็ยังไม่มีผู้สนใจในท้องถิ่นมาเดินตามเส้นทางนี้มากนัก เพราะต้องอาศัยเวลาและความอดทนอย่างมากจึงจะ

เห็นผลผลิตที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จกับการทำการเกษตรได้ ซึ่งแหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่งก็ใช้เวลาเป็นสิบปี จึงได้สวนเกษตรที่มีลักษณะสมบูรณ์เช่นปัจจุบัน

7. การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวต้องไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะที่ไทรน้อยซึ่งเกษตรกรเจ้าของพื้นที่ก็ยังคงมีความกังวลกับความเปลี่ยนแปลงหากจัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งเรื่องของจำนวนผู้คนจำนวนมากที่จะเข้ามาในพื้นที่ ทั้งเรื่องของการต้องปรับแต่ง ปรับปรุงสวนเกษตรให้พร้อมรองรับ

8. จัดอบรม/ประชุมบุคลากรในท้องถิ่นให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างแท้จริง เพื่อจะสามารถช่วยกันดูแล ปรับปรุงและร่วมพัฒนาท้องถิ่นได้

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเพื่อ

1. ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

2. สร้างเครือข่ายระหว่างนักวิจัยท่องเที่ยวกับภาคประชาชน ภาคเกษตร และภาครัฐที่เกี่ยวข้องพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

เจ้าของโครงการที่ประกวดได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการเกษตร โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตกรุงเทพและปริมณฑล มีจำนวน 2 โครงการได้แก่

1.1 แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 นายณรงค์ บัวศรี เลขที่ 8 หมู่ 14 แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ

1.2 แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 นายยวง เขียวนิล เลขที่ 91/1 ม.7 บ.ราษฎร์นิยม ต. ราษฎร์นิยม อ. ไทรน้อย จ.นนทบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากเจ้าของโครงการที่ประกวดได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้นำในชุมชนทั้ง 2 โครงการ ได้แก่ แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ และ ต.ราษฎร์นิยม อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี

1.2 เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่บุคลากรของสำนักงานเกษตรเขตสะพานสูงและไทรน้อย และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

1.3 ผู้ชำนาญการด้านการท่องเที่ยวและตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ SWOT ของแหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง สรุปได้ว่า

จุดแข็งของทั้ง 2 แห่งคือ การที่เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์ในด้านการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้สวนเกษตรมีผลผลิตที่มีคุณภาพดีและเกษตรกรทั้งคู่ยังมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นนำไปปฏิบัติตามได้ อีกทั้งการได้รับรางวัลเพื่อเป็นการประกันคุณภาพที่ดีของแหล่งเกษตรกรรม จำนวนมากมายทั้งจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) และสถาบันอื่นๆอีกด้วย

จุดอ่อน คือ การขาดการบริการแก่นักท่องเที่ยว ในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเช่น แหล่งที่นั่งพักผ่อน ห้องน้ำ ในสวนเกษตร และบุคลากรที่คอยดูแลให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว

โอกาส คือ การเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากการที่สภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยลง ทำให้ผู้คนให้ความสนใจเรียนรู้การเดินทางตามเส้นทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น อีกทั้งตามโรงเรียนหรือสถาบันให้ความรู้ต่างๆก็บรรจุเรื่องการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร จึงเป็นโอกาสให้มีคนสนใจมากขึ้น

ข้อจำกัด คือ อาชีพชาวสวนไม่ใช่สิ่งที่คนรุ่นใหม่ต้องการ เพราะความเชื่อในปัจจุบัน การทำเกษตรไม่ใช่อาชีพที่สร้างรายได้ให้ร่ำรวยหรือมีเกียรติ

2. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โดยการนำแบบประเมินไปประเมินศักยภาพแหล่งเกษตรกรรมแต่ละ พบว่า แหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง มีผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนน 2.24 และ 2.11 ตามลำดับ

แหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง มีศักยภาพสูงสุดด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหมือนกัน และศักยภาพต่ำสุดด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 ผลการประเมินตัวชี้วัดที่มีคะแนนประเมินสูงสุดคือ ความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว และการได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ มีคะแนนประเมินเท่ากันคือเต็ม 3 คะแนน แสดงว่ามีศักยภาพในระดับสูงและตัวชี้วัดที่มีคะแนนประเมินต่ำสุดคือ การให้บริการด้านยานพาหนะนำชมสำหรับนักท่องเที่ยวและการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ มีคะแนนประเมินเท่ากันคือ 1 คะแนน แสดงว่ามีศักยภาพในระดับต่ำ สำหรับแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 ผลการประเมินตัวชี้วัดที่มีคะแนนประเมินสูงสุดคือ ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่นและการได้รับรางวัล หรือใบประกาศเกียรติคุณ มีคะแนนประเมินเท่ากันคือเต็ม 3 คะแนน แสดงว่ามีศักยภาพในระดับสูง และตัวชี้วัดที่มีคะแนนประเมินต่ำสุดคือ การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการคือมีคะแนนประเมิน 1 คะแนน แสดงว่ามีศักยภาพในระดับต่ำ

แหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 สะพานสูง มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 มากที่สุดในด้านความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีคะแนน 3 คะแนน และแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 ไทรน้อย มีคะแนนเพียง 1.25 คะแนน รองลงมาคือด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีคะแนน 2.88 คะแนน และแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 ไทรน้อย มีคะแนนเพียง 1.5 คะแนน ส่วนแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 2 ไทรน้อย มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 มากที่สุดในด้านการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวและการจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีคะแนน 2.75 คะแนน และแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 สะพานสูง มีคะแนนเพียง 2.13 รองลงมาคือด้านการยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ ซึ่งมีคะแนน 2.38 คะแนน และแหล่งเกษตรกรรมแหล่งที่ 1 สะพานสูง มีคะแนนเพียง 1.88

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีศักยภาพสูงขึ้น

สิ่งที่ผู้ประเมินเสนอแนะเพื่อจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีศักยภาพสูงขึ้นคือ เรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่นการมีที่นั่งพักผ่อนภายในสวนและห้องน้ำในบางจุดที่เหมาะสม การเพิ่มบุคลากรที่คอยดูแลนักท่องเที่ยวและเพิ่มจำนวนผู้นำชมให้มากขึ้นหรือการจัดทำป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้ในสวนเกษตร

3. การสัมภาษณ์

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรเจ้าของแหล่งเกษตรกรรมและผู้นำชุมชนจากทั้ง 2 แห่ง เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เกิดการกระจายรายได้ในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี แต่

ถึงแม้ว่าเกษตรกรเจ้าของพื้นที่ที่มีความพร้อมในเรื่องของความสมบูรณ์ของผลผลิต ความรู้ในการทำ การเกษตรทฤษฎีใหม่ การใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความต้องการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านการทำการเกษตรและการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่คนจำนวนมากขึ้น และคิดว่าการท่องเที่ยวจะทำให้มีคนเข้ามาสู่แหล่งเกษตรกรรมมากขึ้น มีความสนใจด้านการทำเกษตรมากขึ้น แต่ก็จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งคนในชุมชนท้องถิ่นในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเช่น ร้านค้า ร้านอาหาร หรือที่พัก อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐต้องสนับสนุนช่วยเหลือแพร่ ประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเช่นการทำแผนที่หรือป้ายบอกทาง และจัดการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง และจัดการเรื่องการจัดตั้งรูปแบบองค์กรที่จะช่วยจัดการ บริหารด้านการท่องเที่ยวพื้นที่เกษตรกรรมในชุมชนทั้งหมด โดยที่การท่องเที่ยวต้องไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่น และจากการที่มีทำเลที่ตั้งไม่ไกลจากกรุงเทพ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถสร้างเส้นทางเชื่อมโยงไปกับแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่อยู่ใกล้เคียงได้ ทั้งวัดและมัสยิดที่สะพานสูง และตลาดน้ำลำพญาที่ไทรน้อย

การอภิปรายผลการวิจัย

1. แหล่งเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง มีศักยภาพสูงสุดด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหมือนกัน มีคะแนนการประเมินสูงสุดในด้านการได้รับรางวัล หรือไปประกาศเกียรติคุณ มีคะแนนประเมินเท่ากันคือเต็ม 3 คะแนน ซึ่งก็เพราะทั้ง 2 แห่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) และยังมีรางวัลจากสถาบันอื่นๆอีกจำนวนมากทั้งในด้านความโดดเด่นของผลผลิตการเกษตร รางวัลการปฏิบัติตัวของตัวเกษตรกรเจ้าของพื้นที่เองและรางวัลจากการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหมายถึงสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ก็คือ แหล่งเกษตรแต่ละแห่ง มีความพร้อมด้านสภาพพื้นที่ ทั้งความสวยงามตามธรรมชาติ ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะ มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และมีการเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถแสดงการประกันคุณภาพที่ดีของแหล่งเกษตรกรรมเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ เพราะแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมาพร คงครวญ(2549) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ด้านข้อมูลศักยภาพด้านต่างๆและความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนมีศักยภาพ

ด้านพื้นที่ในระดับสูง มีศักยภาพด้านบุคลากรและการบริหารจัดการในระดับปานกลาง และการศึกษาของสมาคมนักวิจัยในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ(2549) ที่ศึกษาเรื่องศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงครามพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านสภาพพื้นที่มีความเหมาะสมมาก มีผลไม่นานาชนิด มีพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวเดินชมได้ดี

2. ทั้งสองแห่งมีศักยภาพต่ำสุดด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องน้ำ ที่นั่งพักผ่อน ที่พักและป้ายสื่อความหมายในบริเวณแหล่งเกษตรกรรม อีกทั้งในเรื่องของบุคลากรที่จะคอยดูแลให้บริการนักท่องเที่ยวที่ทั้งสองแห่งมีไม่เพียงพอ ซึ่งก็เพราะว่าแหล่งเกษตรทั้งสองแห่ง ยึดหลักแห่งความพอเพียง ทำเท่าที่ทำได้ จึงเป็นการทำงานของคนในครอบครัวไม่มีการจัดจ้างคนอื่นมาช่วยงาน เหตุผลคือไม่ต้องการเกิดปัญหาด้านการบริหารบุคคล และยังไม่ได้จัดตั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จึงไม่มีการร่วมพัฒนาให้พร้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งไม่ได้รับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ แต่เกษตรกรเจ้าของแหล่งเกษตรทั้งสองแห่งก็มีความสนใจจะพัฒนาให้สามารถรองรับและให้บริการด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นหากต้องการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวจึงควรได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับอภิรมย์ พรหมจรรยา คมสันต์ รัชตพันธ์ และประภัสรา กิจไพบูลย์ทวี (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต พบว่าหลังจากได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ตเข้ามาช่วยวางแผนในการดำเนินการ ชุมชนจึงได้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยในการแก้ปัญหาของชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านจะมีความเข้มแข็งและรวมตัวกันได้ ถึงแม้ว่าอาจจะมีปัญหาอยู่บ้างแต่ในอนาคตชุมชนคาดหวังว่าจะเป็นชุมชนที่เข้มแข็งอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า สิ่งที่โดดเด่นที่สุดของแหล่งเกษตรทั้ง 2 แห่งก็คือในเรื่องของ ความสมบูรณ์และคุณภาพของสวนเกษตร อีกทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียงของเกษตรกรเจ้าของสวนเกษตรแต่ละแห่ง แต่ก็ยังพบว่ายังมีความไม่พร้อมในหลายๆส่วนด้วยกัน ดังนั้นจึงควรมีการจัดการกับปัญหาความไม่พร้อมที่เกิดขึ้น โดยต้องอาศัยความร่วมมือกับประชาชนในชุมชน อาจมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวโดยให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าเป็นสมาชิกและมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นการบริหารงานและความสนใจ ความช่วยเหลือจากภาครัฐซึ่งอาจจะเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลในการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคต่างๆ เช่นเส้นทางเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยว ป้าย

บอกทาง และด้านงบประมาณสนับสนุนเพื่อปรับปรุงสวนเกษตรให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้ และเมื่อมีความพร้อมแล้วก็ต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้น อำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสารและการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเกษตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาศักยภาพแหล่งเกษตรกรรมที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในภาคอื่นๆเพิ่มมากขึ้น เพราะแหล่งเกษตรกรรมที่ได้รับรางวัลนี้มีอยู่ทั่วประเทศไทย และสิ่งหนึ่งที่ทุกแหล่งที่ได้รับรางวัลมีเหมือนกัน คือคุณภาพของสวนเกษตรและวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียงของเกษตรกรเจ้าของสวนเกษตรแต่ละแห่ง อีกทั้งเมื่อทุกแห่งพร้อมยังสามารถสร้างความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ทั่วประเทศด้วย

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2542. รายงานผลการพัฒนาแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท. กรุงเทพฯ: บริษัทอัลซาจำกัด.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. 2543. การจัดการเกษตรทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว. คณะเศรษฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- ชุมพล พูลศิริ. 2550. การประเมินเชิงศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง จากปราชญ์ชาวบ้านรางวัลแมกไซไซ. วารสารเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารเศรษฐกิจการเกษตร ปีที่ 53 ฉบับที่ 604 : 8-14.
- ธนิกันต์ ประไกรวัน. 2549. การพัฒนาจัดการสวนเกษตรสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษา สวนยอด รอยัล ทropicส์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณรงค์ แก้วพิพัฒน์. 2547. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดกระบี่ (พืชสวน). กรมส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร.
- นำชัย ทนุผล. 2529. การมีส่วนร่วมของประชาชน. คณะธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้. จังหวัดเชียงใหม่.
- _____. 2540. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: แนวคิดและวิธีการ. คณะธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้. จังหวัดเชียงใหม่.
- นงลักษณ์ อยู่เย็นดี. 2546. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิออน ศรีสมยง. 2545. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในชนบทและทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. น. 351-389. ในพรพิมล นุ่นปาน. บรรณาธิการ. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปกรณ์ ปรียากร. 2527. แนวความคิดว่าด้วยการพัฒนา. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประจักษ์ บุญอารีย์. 2551. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. บัณฑิตวิทยาลัย, หน้า 40.
- ประชุมพร วิสาทวิศิษฐ์. 2548. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติกลุ่มดงพญาเย็น- เขาใหญ่ เพื่อหาแนวทางกระจายนักท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประเวศ วะสี. 2542. **เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม** แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจ สังคม. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. 2541. **เกษตรไทยกับการพัฒนา: มิติของความยั่งยืน**. ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพรัช เตชะรินทร์. 2527. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภะ.
- พะยอม ธรรมบุตร. 2549. **เอกสารประกอบการเรียนการสอนการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. 2542. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2556, จาก <http://www.oeadc.org/caution/lonearticlemultipage.2005-1130.3375637892/Plonearticle.2007-01-04.8892039587>
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2547. **โครงการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิถีชีวิตลำน่าน้อย**. รายงานฉบับสุดท้าย, ม.ป.ท.
- มิรารัตน์ ไชยมัชฌิม. 2546. **ระบบเกษตรกรรมที่นำไปสู่เกษตรยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2556, จาก <http://lib.kru.ac.th/rLocal/profiles.php?Author=%B9%D2%A7%CA%D2%C7% C1%D4%C3%D2%C3%D1%B5%B9%EC+%E4%AA%C2% C1%D1%AA%AC%D4%C1&AuthorEmail=mirarat@siammail.com&AuthorURL=>
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2542. **เกษตรสัญจร**. บริษัทศรีเอทมาเยต์จำกัด. (จุลสารการท่องเที่ยว)
- วรพล วัฒนเหลืองอรุณ. 2544. **การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายภูมิปัญญาชาวบ้าน: กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยอีค่างตำบลแม่วินอำเภอแม่วางจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิภา ศรีระทุ. 2551. **ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์**. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. 2529. **ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม**. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 4 (ฉบับเดือนตุลาคม) : 31-38.
- สถาบันนวัตกรรมวิจัย. 2549. **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2556, จาก <http://www.surajet.com/catalog.php?idp=17>
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2543. **การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานเกษตรอำเภอแมริม. 2541. **การท่องเที่ยวเกษตรหมู่บ้านไม้ดอกก้าวหน้าม่วงคำหมู่ที่ 3 บ้านม่วงคำตำบลโป่งแยงอำเภอแมริมจังหวัดเชียงใหม่.** เชียงใหม่: สำนักงานเกษตรแมริม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 9 ฉบับประชาชน.** กรุงเทพฯ : บริษัทศรีเมืองการพิมพ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=6619&filename=index#sizeสี่ปีคั้นเมื่อ17กรกฎาคม2556.
- สุภาภรณ์ หาญทอง. 2543. **ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง.** กรุงเทพฯ:ภาคินพันธ์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริจรรยา ประพศุทธิกิจ. 2553. **การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจังหวัดตราดเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.**ปริญญาานิพนธ์วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริรัตน์ หอมนาน. 2547. **ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.**วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2546.**ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.** สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2556 , จาก <http://www.travelmaehongson.org/agrotourism-th.html>
- ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรกรรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2544 ก. **เอกสารโครงการไทยเที่ยวไทยและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายใต้มาตรฐานมพช.(โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร).** (อัดสำเนา)
- วรพล วัฒนเหลืออรุณ.2544. **การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายภูมิปัญญาชาวบ้าน:กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยอีค่างตำบลแม่วินอำเภอแม่วางจังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. 2541. **เกษตรอินทรีย์เบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ : มูลนิธิสายใยแผ่นดิน
- อภิรมย์ พรหมจรรยา คมสันต์ รัชตพันธ์ และประภัสรา กิจไพบูลย์ทวี (2546). **การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต.** คณะอุตสาหกรรมบริการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อรอนงค์ ฤชาฤทธิ. 2545. **ศักยภาพของตำบลสัมปทวนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.

Goldberg, Davidson. 1997. **Conservation and agriculture**. Prentice Hall, New York.

Holinhoij, J.H. 1996. **A New Concept of Tourism Insight**. Institute for Scientific
Cooperation, Germany.

Jabieson, Walter and Alix Noble. 2000. **A Manual for Sustainable Tourism
Destination Management**. Asian Institute of Technology. Bangkok:
Saengsawang.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย คนที่ 1

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) : นางสาวไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ): Miss Baifern Wongbuangam
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : 3300200530811
3. ตำแหน่งปัจจุบัน: อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว
4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เลขที่ 86 ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กทม. 10300 โทรศัพท์ 02-282-9102
โทรสาร 02-282-0093
e-mail: bfern_77@hotmail.com
5. ประวัติการศึกษา:
ศศ.ม. (การจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550
บธ.บ. (การจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ
หัวหน้าโครงการวิจัย : ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ประวัติคณะผู้วิจัย คนที่ 2

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) : นางสาวมุขสุดา พูลสวัสดิ์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ): Miss Muksuda Poolsawat
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : 3930300561071
3. ตำแหน่งปัจจุบัน: อาจารย์ประจำสาขาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว
4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก: คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา เลขที่ 199 หมู่ 6 ถนนสุขุมวิท ต.ทุ่งสุขลา อ.
ศรีราชา จ.ชลบุรี 20230 โทรศัพท์ 0-3835-2381 โทรสาร 0-3835-2381
e-mail: muksuda@yahoo.com
5. ประวัติการศึกษา:
บธ.ม. (การจัดการโรงแรมและท่องเที่ยวหลักสูตรนานาชาติ) วิทยาลัยนานาชาติ
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549
M.B.A (HÔtellerie Internationale and Management du Tourism)
Universite de Perpignan Via Domitia, France, 2549

บธ.บ. (การจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการขายตัวของการท่องเที่ยวและศึกษาโครงสร้างรายได้ และการกระจายรายได้ของชุมชนท่องเที่ยวในภาคตะวันออก

2. ร่วมสำรวจปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน และสภาวะการณ์การแข่งขันของ SMEs ไทยรายสาขา เพื่อการเตือนภัยในภาคตะวันออก

3. ร่วมสำรวจภาวะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นภาคการผลิตของ SMEs ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

